

**Pázmány Péter Katolikus Egyetem,
Jog- és Államtudományi Kar
Polgári jogi Tanszék**

**NYILVÁNOSSÁGHOZ KÖZVETÍTÉS AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGÁNAK
GYAKORLATÁBAN**
(Diplomamunka)

SOLYMÁRI Nóra

Konzulens:
dr. Ujhelyi Dávid,
megbízott oktató

Budapest, 2018.

Tartalom

1. Bevezetés	3
2. Történeti előzmények.....	5
2.1. A telefonhírmondó.....	5
2.2. Rádió.....	6
2.3. Kezdeti szabályozás.....	6
3. A nyilvánossághoz közvetítés szabályozása	8
3.1. Nemzetközi szabályozás.....	8
3.1.1. A Berni Uniós Egyezmény	8
3.1.2. Római Egyezmény	9
3.1.3 WIPO Szerződések	10
3.2. Európai Uniós szabályozás	11
3.2.1. Műhold irányelv.....	11
3.2.2. InfoSoc irányelv	12
3.2.3. Bérlet irányelv.....	13
3.3 Hazai szabályozás.....	13
4. Nyilvánossághoz közvetítés az EUB gyakorlatában.....	15
4.1. Meghatározatlan számú közönség	15
4.2. Szukcesszív nyilvánosság.....	17
4.3. Új nyilvánosság	18
4.4. Specifikus technikai eszközök.....	23
4.5. Haszonszerzési cél.....	25
4.6. Tudatosság	28
4.7. Közönség által való szándékos érzékelés	32
4.8. Tárgyi eszköz rendelkezésre bocsátása	34
4.9. Kizárólagos jog és díjigény közti különbség.....	36
4.10. Közvetítő szolgáltatók felelősségének kiszélesítése.....	38
5. Digitális egységes piac	40
6. Konklúzió	43
Forrásjegyzék	45

1. Bevezetés

Mi is az az információs társadalom? Először a japán szociológus, Yonei Masuda adott meghatározást a fogalomra 1980-ban, e szerint „*az információs társadalom egy olyan új típusú társadalom [lesz], amelynek átalakulása és fejlődése mögött az információs (és nem az anyagi) javak termelése a hajtóerő [...] (és amely ezzel) az emberi intellektuális kreativitást virágoztatja fel*”.¹ Azóta rengeteg értelmezése, definiálása született a fogalomnak, azonban a jelen dolgozat szempontjából legfontosabb az Európai Közösség „*A szerzői jog és szomszédos jogok az információs társadalomban*” című 1995-ös Zöld Könyve,² mely az információs társadalom lényegét a határon átnyúló szolgáltatásokban látta.³ Annak 42. pontja szerint „*az információs társadalomban elérhető új szolgáltatások az informatika, a távközlés és a televízió metszeténél helyezkednek el. A közös nevező a digitalizálás.*” Ennek alapján véleményem szerint az információs társadalom a jelenünk, az információs társadalom tehát mi vagyunk.

De mit is jelent ez a szerzői jogra nézve? A jog hagyományosan konzervatív normarendszer abban az értelemben, hogy jellemzően egy kialakult társadalmi, vagyoni, személyi struktúrához rendel szankcióval övezett magatartásmintákat.⁴ A múltban is reagálnia kellett a jognak forradalmi újításokra, például a deliktuális kárfelelősséggel a vonatok által okozott károkért, vagy, hogy ne kalandozzunk olyan messze a dolgozat témájától, a könyvnyomtatás megjelenésére a szerzői jog kialakulásával. Napjainkban azonban a kihívást a technológia rohamos fejlődése jelenti, ugyanis napról-napra jelennek meg új eszközök és módszerek, élen a világhálóval, melyek az információáramlást segítik. Erre azonban sokszor a jog nem tud „megfontoltan” reagálni.

Ilyen körülmények között alakult ki a nyilvánossághoz közvetítés joga is, mely a szerzői jogi védelem alatt álló művek nem anyagi formában való felhasználásának egyik esete. Ez behálózza a mindennapjainkat: televíziót nézünk – nem csak otthon, de akár egy szállodai szobában is, rádiót hallgatunk – nem csak az autóban, hanem egy fogorvosi rendelőben is, dúdoljuk a futballcsapat indulókat – nem csak a lelátón, de akár egy pubban is, „szörfölünk” az interneten – linkek ezreire kattintunk ennek során. Mindez azonban a közvetítés

¹ MASUDA, Yoneji (1988): Az információs társadalom (OMIKK, Budapest) in: Pintér Róbert (szerk.): *Az információs társadalom*. Gondolat Kiadó, Új Mandátum, 2007. 34. A dolgozatban hivatkozott internetes források utolsó elérési ideje egységesen 2018. április 4. napja.

² Green Paper on Copyright and Related Rights in the Information Society. COM (95) 382 final, Brussels, 19 Jul. 1995. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51995DC0382&qid=143>

³ TATTAY Levente: *Versenyképesség és szellemi alkotások az Európai Unióban*. Wolters Kluwer, Budapest, 2016. 230.

⁴ BALOGH Elemér: Köszöntő. In: GELLÉN Klára (szerk.): *Jog, innováció, versenyképesség*. Wolters Kluwer, Budapest, 2017. 9.

technológiájának folyamatos megújulásával történik, a jogalkotástól pedig nem várható el, hogy a nyilvánossághoz közvetítés egyes eseteit külön-külön szabályozza, ezért kell azt magas absztrakciós szinten, technológia-semleges módon megfogalmazni. Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB vagy Bíróság) pedig többnyire kiterjesztően értelmezi a jelenlegi szabályokat.

Dolgozatom célja, hogy a Bíróság jogértelmezésének során felmerült problémákat feltárja. Az EUB egyensúlyban próbálja tartani a felhasználók és a szerzői jogi jogosultak érdekeit, azonban olykor figyelmen kívül hagy jogszabályokat, azokhoz tartozó útmutatókat, vagy akár a kifejezetten a Bíróságnak címzett ajánlásokat, indítványokat.

Látni fogjuk, hogy amellet, hogy olykor helyesen nyitja szélesebbre a jogvédelmi „esernyőt”, sokszor a jogértelmezés során olyan hibákat vét, olyan csapdákat állít maga elé, melyekből nehezen szabadul.

2. Történeti előzmények

A már a XX. század második felében elkezdődött technológiai forradalom óta napról-napra jelennek meg új eszközök, melyek az információáramlást segítik. Ezzel a rohamos fejlődéssel azonban a szerzői jognak is lépést kell tartania. Ebben a fejezetben röviden áttekintjük, kezdetben milyen problémákat okozott az új technológiák megjelenése a jogalkotásnak, illetve jogalkalmazásnak.

2.1. A telefonhírmondó

1893. február 15-én szólalt meg először Puskás Tivadar hírközlő szerszáma, a Telefonhírmondó.⁵ Ez a találmány egész napos műsort juttatott el előfizetői számára „telefonon” keresztül, mely műsort egyetlen mikrofonba mondva közvetítettek az otthon tartózkodó hallgatóknak. E programnak része volt az előfizetők számára rendezett felolvasóest, mely keretében az 1902. év egy szeptemberi napján felolvasták a „Trombitás” című balladát. Azt a művet, melyet ugyanazon a napon a Petőfi Társaság díszelőadásán adott elő először annak szerzője.

Az ügy a Budapesti Királyi Törvényszék elé került, mivel a mű szerzőjétől, az alperestől nem kaptak engedélyt a Telefonhírmondó szerkesztői annak előadására. Az akkor hatályos, a szerzői jogról szóló 1921. évi LIV. törvény azonban még nem adott megoldást ilyen problémára. Az Ítéletábla így a 6. § 1. pontjában szabályozott *közzététel* jogában találta meg a megoldást. Indoklása szerint: *„Az a körülmény, hogy a közzététel módja a maradandóság jellegét nélkülözi, a nyilvánosságra hozatal tényén mit sem változtat; s másrészt mert az előfizetők számára rendezett hangverseny már a dolog természeténél fogva nyilvános jellegűnek tekintendő.”*⁶

⁵ KOLLEGA TARSOLY István (szerk.): *Magyarország a XX. században*. Babits Kiadó, Szekszárd, 1996-2000. III. Kötet. 353.

⁶ KENEDI Géza: *A magyar szerzői jog*. Athenaeum, Budapest, 1908. 70.

2.2. Rádió

Napjainkig tisztázatlan, ki is találta fel, azonban a XX. század elején megszületett a rádió – melyet végül többnyire Nicola Tesla találmányának tulajdonítanak. Az 1920-as években pedig meg is kezdték működésüket az első rádióadások. Ebben az esetben sem kellett sokat várni az első jogsértő mű-felhasználásra. Németországban a rádió anélkül adott elő irodalmi műveket, hogy ahhoz az egyes szerzők hozzájárulását kérte volna, amit azzal indokolt, hogy a német szerzői jogi törvény ezt nem köti a szerző engedélyéhez. A Reichsgericht (német Legfelsőbb Bíróság) azonban kiterjesztően értelmezte a jogszabályt 1926-os ítéletében.

„A rádióleadást nem tekintette nyilvános előadásnak, mert annak előfeltétele az előadó művészek mimikája és a közönséggel való közvetlen kapcsolat, mely csak akkor áll fenn, ha a közönség az előadásnál jelen is van. De nem is tekintette többszörözésnek sem, mert ez alatt példány előállítását értendő. A RG szerint a rádióleadás a terjesztés (Verbreitung) fogalma alá vonható és így a szerző engedélyéhez van kötve.”⁷

Az osztrák Legfelsőbb Bíróság ezzel ellentétben 1927-es ítéletében nem tekintett jogsértőnek egy hasonló tényállást, mivel a törvényt szűken értelmezve a szerző engedélye nélkül is megengedettnek minősítette a művek rádióon való előadását.

2.3. Kezdeti szabályozás

Láthatjuk, hogy a technika fejlődésével kezdetben a jogalkalmazásnak kellett lépést tartania. Azonban a jogalkotás is hamar megoldást talált a kérdésre.

1886-ban kötötték meg a Berni Uniós Egyezményt⁸ (a továbbiakban: BUE) az irodalmi és művészeti művek védelméről. Ekkor még az arra igényt adó technika hiányában természetesen nem szabályozták a nyilvánossághoz közvetítés esetét. A BUE 1928-as római szövege viszont reagált a fejlődésre. A BUE 11/a. cikke az egyik legjelentősebb változás volt a teljes új szövegben. E szerint az irodalmi és művészeti alkotások szerzői kizárólagos jogot élveznek műveik közvetítéssel történő közlésére.⁹ A cikk második bekezdése viszont a részes országokra bízta azon feltételek meghatározását, melyek mellett e jog gyakorolható.

⁷ SZENTE Andor: *Rádió, film és hangosfilm – a szerzői jogban*. Kereskedelmi Jog, Budapest, 1934. 5.

⁸ Kihirdette: 1975. évi 4. tvr. az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény Párizsban, az 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szövegének kihirdetéséről.

⁹ The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works from 1886 to 1986. The International Bureau of Intellectual Property Geneva, 1986. 173. Elérhető: ftp://ftp.wipo.int/pub/library/ebooks/wipopublications/wipo_pub_877e.pdf

Napjainkig mind a nemzetközi, mind a különböző nemzeti, illetve már az Európai Unió szabályozás is nyomában jár a technológiai fejlődésnek, azonban mint azt később láthatjuk, a kiterjesztő jogértelmezésre továbbra is sokszor szükség van.

3. A nyilvánossághoz közvetítés szabályozása

A szerzőt a mű létrehozásától kezdve, nyilvántartásba vételtől függetlenül megilletik személyi és vagyoni jogok, mely vagyoni jogokon belül továbbá megkülönböztethetünk anyagi és nem anyagi formában történő felhasználást. A nem anyagi formában való felhasználás szabályozásának egyik esete a nyilvánossághoz közvetítés joga. Itt megjegyzendő, hogy a nemzetközi szerzői jogi okmányokban és az egyes nemzeti jogokban a nem anyagi formában való műfelhasználás egyes formáit különféle, eltérő fogalmi csoportosításban, gondolati hierarchiában szabályozzák.¹⁰

A következőkben bemutatom a nyilvánossághoz való közvetítés nemzetközi, európai uniós és hazai előírásait.

3.1. Nemzetközi szabályozás

A szerzői jogi oltalom tárgya jellemzően nemzetközi, a lendületes technológiai fejlődéssel pedig egyre jobban elmosódnak az államhatárok a művek szempontjából. Éppen ezért jelent meg az igény a nemzetközi szabályozásra.

3.1.1. A Berni Uniós Egyezmény

A BUE anyagi szabályai meghatározzák azokat a szerzői jogokat, amelyeket a mű származási országán kívül a szerzői jogosult részére valamennyi más uniós országban biztosítani kell.¹¹

A nyilvánossághoz közvetítés (illetve nyilvános előadás) jogát a 11., 11bis és 11ter cikkek szabályozzák, melyek BOYTHA elemzésére¹² alapozva a következők szerint csoportosíthatók:

a) Nyilvános előadás engedélyezése: a később bemutatandó InfoSoc irányelv szabályozása miatt e körben tárgyalandó a nyilvános előadás joga is. A 11. cikk (1) bekezdés 1. pontja szerint a színművek, zenés színművek és zeneművek szerzőinek, a 11ter cikk (1) bekezdés 1. pontja szerint pedig az irodalmi művek szerzőinek kizárólagos joga, hogy engedélyt adjanak a műveik bármely módon és eljárással történő nyilvános előadására. Ezen engedélyezési jog illeti a szerzőket a művek fordítását illetően is.

¹⁰ GYERTYÁNFI Péter (szerk.): *Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez*. Wolters Kluwer, Budapest, 2014. 207.

¹¹ GYERTYÁNFI i. m. 35.

¹² GYERTYÁNFI i. m. 36.

b) Kizárólagos joga van a művek előadásának bármely eszközzel (kábeles közvetítés, rádiósugárzás) történő nyilvános közvetítésének engedélyezésére a 11. cikk (1) bekezdés 2. pont szerint a színművek, zenés színművek és zeneművek szerzőinek, illetve a 11ter (1) bekezdés 2. pont szerint az irodalmi művek szerzőinek.

c) Sugárzás: a 11bis cikk (1) bekezdés 1. pontja szerint az irodalmi és művészeti művek szerzőinek kizárólagos joga van, hogy engedélyt adjanak műveik sugárzására vagy minden egyéb vezeték nélküli nyilvános átvitelre.

d) A 11bis (1) bekezdés 2. pont szabályozza a sugárzott művek szimultán vezetékkel vagy vezeték nélküli nyilvános átvitelét, amennyiben ezt az eredetihez képest más szervezet végzi. A 3. pont a hangszóró illetve más jel-, hang- vagy képközvetítő eszközzel történő nyilvános átvitel engedélyezésének jogát utalja a szerzőknek.

3.1.2. Római Egyezmény

Az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók és a műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló, 1961-ben, Rómában létrejött nemzetközi egyezmény (a továbbiakban: Római Egyezmény)¹³ a szerzői joggal szomszédos jogi jogosultak egy körének jogait szabályozza.

A 12. cikk alapján az előadónak, vagy a hangfelvételek előállítóinak, vagy mindkét félnek egyszeri, méltányos díjazás jár, ha valamely kereskedelmi célokra kiadott hangfelvételt vagy arról készült másolatot közvetlen módon sugárzásra vagy nyilvánosságához közvetítésre használnak fel. E cikk multilaterális alkalmazhatósága azonban ellehetetlenült, ugyanis 1999-ben 37 részes állam élt a cikk alkalmazásával kapcsolatos fenntartással, ebből 12 állam maradéktalanul kizárta azt.¹⁴

A műsorsugárzó szervezeteket a nyilvánosságához közvetítéssel kapcsolatban a 13. cikk védi, mely szerint ezen szervezetek joga, hogy engedélyezzék vagy megtiltsák sugárzott műsoraik továbbsugárzását, illetve televíziós sugárzott műsoraiknak a nyilvánosságához való közvetítését, ha az belépti díj ellenében nyitva álló helyen történik.

¹³ Kihirdette: 1998. évi XLIV. törvény az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók és a műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló, 1961-ben Rómában létrejött nemzetközi egyezmény kihirdetéséről.

¹⁴ GYERTYÁNFI i. m. 48.

3.1.3 WIPO Szerződések

1996. december 20-án a Szellemi Tulajdon Világszervezete (World Intellectual Property Organization, a továbbiakban: WIPO) által megszervezett diplomáciai értekezlet két nemzetközi jogi tárgyú szerződés, a Szerzői Jogi Szerződés¹⁵ (a továbbiakban: WCT), valamint az Előadásokról és Hangfelvételekről szóló Szerződés¹⁶ (a továbbiakban: WPPT) aláírásával fejeződött be.¹⁷ A tartalomközlési technikák robbanásszerű fejlődésére ezen Genfi Szerzői Jogi Egyezmények¹⁸ adtak megoldást az ún. „ernyőjog” („umbrella solution”) bevezetésével.¹⁹

A WCT 1. cikke deklarálja, hogy az nem csorbítja a BUE alapján fennálló kötelezettségeket, az unió tagországainak tekintetében annak mindössze kiegészítéseként szolgál.

A nyilvánossághoz közvetítés jogáról a 8. cikk rendelkezik, mely miután ismét leszögezi a BUE elsőbbségét, az irodalmi és művészeti alkotások szerzőinek kizárólagos jogaként állapítja meg a művek vezeték útján vagy bármely más eszközzel vagy módon való nyilvánossághoz közvetítését, és hogy erre másnak engedélyt adjanak. A WCT szerinti nyilvánossághoz közvetítés joga magában foglalja az ún. *on demand* típusú felhasználást is, melynek során a közönség tagjai a művekhez való hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg. Jellemzően ilyen szolgáltatás például a Spotify vagy a Deezer.

A 8. cikkhez fűzött közös nyilatkozat szerint „*A nyilvánossághoz közvetítéshez szükséges anyagi eszközök rendelkezésre állása önmagában nem jelent e Szerződés vagy a Berni Egyezmény értelmében nyilvánossághoz közvetítést. A 8. cikk nem zárja ki a Berni Egyezmény 11bis cikke (2) bekezdésének a Szerződő Felek által történő alkalmazását.*”

A WPPT 1. cikke leszögezi, hogy a Szerződés nem függ össze más szerződésekkel, az azokban foglalt jogokat nem csorbítja.

Rendhagyóan fogalmazza meg a nyilvánossághoz közvetítést a 2. cikk g) pontja, ugyanis a sugárzás kivételével csak az előadás hangjainak vagy hangfelvételen rögzített hangoknak, illetve azok megjelenítésének a nyilvánosság számára bármilyen eszközzel történő átvitelére

¹⁵ WIPO Copyright Treaty. Geneva, 1996. 12. 20.

http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=295166

¹⁶ WIPO Performances and Phonograms Treaty. Geneva, 1996. 12. 20.

http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=295578

¹⁷NAGY Zsanett: *A szerzői jog és nemzetközi védelmük*. Jogi Fórum publikáció, 14.

http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/nagy_zsanett-szerzoi_jogok_es_nemzetkozi_vedelmuk%5Bjogi_forum%5Db.pdf

¹⁸ A szerződések hazánkban kihirdette a 2004. évi XLIX. törvény

¹⁹ SÁR Csaba: *A digitális közvetítési tevékenységek szerzői jogi kérdései az Európai Bíróság gyakorlatában*, in: GELLÉN Klára (szerk.): *Jog, innováció, versenyképesség*. Wolters Kluwer, Budapest, 2017. 137.

szűkíti a fogalmat. A 15. cikkben szabályozott díjigény vonatkozásában a jelenlévők számára hallhatóvá tételre is kiterjeszti a meghatározást.

A 6. cikk az előadóművészek kizárólagos jogába utalja, hogy előadásaik tekintetében engedélyezzék rögzítetlen előadásaik sugárzását és nyilvánosságához közvetítését, ha az nem sugárzott előadás (ennek megfelelően internetes, csak egyidejű vételre szánt átvitel, vagy azzal egyidejű sugárzás, ún. *simulcasting* is engedélyezéstől függ).²⁰

3.2. Európai Unió szabályozás

Az uniós szerzői jog több rétegből tevődik össze. A jogharmonizációt célzó irányelvek mellett a jogforrások részét képezik az olyan nemzetközi egyezmények is, melyeknek az EU részese (például a WCT és a WPPT), a szerzői jogi rendelkezéseket is tartalmazó, harmadik országokkal kötött szabadkereskedelmi megállapodások, és az EUB gyakorlata, melynek eljárásai során figyelembe vesznek olyan nemzetközi egyezményeket is, melyeknek az EU ugyan nem tagja, de az egyes tagállamok igen (például a Római Egyezménynek Málta kivételével).

Jelen fejezetben az egyes nyilvánossághoz közvetítés szempontjából releváns irányelveket mutatom be. Itt kiemelendő az irányelv rövid, ám lényegre törő fogalma, mely szerint az „[...] *a másodlagos uniós jog egyik eszköze. Bizonyos eredmény elérését írja elő az uniós országok számára, de szabad kezet hagy annak a megválasztásában, hogyan kívánják azt tenni.*”²¹

3.2.1. Műhold irányelv

A Tanács 93/83/EGK irányelve a műholdas műsorsugárzásra és a vezetékes továbbközvetítésre alkalmazandó egyes szerzői és szomszédos jogi szabályok összehangolásáról (a továbbiakban: Műhold irányelv) megoldást adott a műholdas sugárzás államhatárokat nem tisztelő ún. *footprintjének* (lábnyomának) problémájára. Ebben az esetben ugyanis annak ellenére, hogy a felhasználási folyamat egységes, minden egyes elért tagállam szerzői jogi szabályait alkalmazni kellett volna.²² Ehhez képest az irányelv 1. cikk (2) bekezdésének b) pontja úgy rendelkezik, hogy „*műholdas nyilvánossághoz közvetítésre csak abban a tagállamban kerül sor, ahol a*

²⁰ GYERTYÁNFI i. m. 60.

²¹ LEGEZA Dénes (szerk.): *Szerzői jog mindenkinek*. Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, Budapest, 2017. 302.

²² GRAD-GYENGE Anikó (szerk.): *Kézikönyv a szerzői jog érvényesítéséhez*. ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért, 4. kiadás, 2017. 113. Ingyenesen letölthető: <http://www.szerzoijogikezikonyv.hu/>

műsorsugárzó szervezet ellenőrzése és felelőssége mellett a műsorhordozó jeleket a műhold felé, majd onnan a Föld felé vezető megszakítatlan közvetítési láncba juttatják.” A vezetékes továbbközvetítési jog kapcsán kötelező közös jogkezelést ír elő.

3.2.2. InfoSoc irányelv

Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról (a továbbiakban: InfoSoc Irányelv) az EUB által legtöbbet értelmezett szerzői jogi irányelv. Ez ültette át az uniós jogba a WPPT és a WCT rendelkezéseit.

A (23) preambulum-bekezdés deklarálja a szerzők nyilvánosságához közvetítéshez való joga harmonizálásának szükségességét. Fogalmi meghatározást ugyan az irányelv nem ad, azonban kimondja, hogy ezt a jogot tágan kell értelmezni a magas szintű védelem érdekében.²³ Itt jelenik meg először a kulcsfontosságú *távolsági elem*, miszerint e jog lefed minden olyan esetet, „*amikor a nyilvánosság nincs jelen a közvetítés kiindulópontjául szolgáló helyszínen*”.

A (24) preambulum-bekezdés hasonlóan előírja a szomszédos jogi jogosultak jogát képező nyilvánosságához közvetítést. A nyilvánosságához közvetítés fogalmának jelentős áttöréseként értékelhető az, hogy a nyilvánosságához közvetítés jogába bele kell érteni a művek *on demand* típusú hozzáférhetővé tételét, amikor is a nagyközönség tagjai maguk határozzák meg a nyilvánosságra hozatal helyét és idejét.²⁴ Ezt a (25) preambulum-bekezdés célozza, majd a (26) preambulum-bekezdés az ezzel kapcsolatos közös jogkezelés elősegítését.

A (27) preambulum-bekezdés egy lényeges kivételt szab meg, miszerint „*A közvetítést lehetővé tevő, illetve azt megvalósító fizikai eszközök rendelkezésre bocsátása önmagában nem minősül az ezen irányelv értelmében vett közvetítésnek.*”

Mindezt figyelembe véve szabályozza az InfoSoc Irányelv 3. cikkében a művek és védelem alatt álló egyéb teljesítmények nyilvánosságához közvetítésének jogát. A 3. cikk (1) bekezdésében a szerzőnek, (2) bekezdésében egyes kapcsolódó jogi jogosultaknak kizárólagos jogot biztosít a vezetékes vagy vezeték nélküli nyilvánosságához közvetítés engedélyezésére és tiltására, beleértve az *on demand* típusú hozzáférést. A (3) bekezdés kizárja a jogkimerülés intézményét a nyilvánosságához közvetítés és a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel minden cselekménye esetére.

²³M. Michel WALTER – Silke von LEWINSKY: European Copyright Law – A commentary. Oxford University Press, Oxford, 2013. 989.

²⁴TATTAY i. m. 282.

Megemlítendő még az Irányelv 5. cikkének (3) bekezdése, melyben főleg közérdekből kivételeket és korlátozásokat határoz meg a nyilvánossághoz közvetítés kizárólagos joga alól (például oktatási célból való felhasználás a forrás megjelölése mellett).

3.2.3. Bérlet irányelv

Az 1992-ben elfogadott, (akkor 92/100/EGK) Bérlet Irányelvet²⁵ 2006-ban megújították. Uniós szinten ez alapozta meg az előadóművészek és a kereskedelmi hangfelvételek előállítóinak műsorsugárzással, illetve egyéb nyilvánossághoz közvetítéssel kapcsolatos szomszédos jogi védelmét.²⁶

A 8. cikk (2) bekezdése alapján a hangfelvétel-előállítókat és előadóművészeket egyszeri méltányos díj illeti meg a hangfelvétel kereskedelmi célú nyilvánosságra hozatala, illetve a hangfelvétel példányának vezeték nélküli sugárzása vagy egyéb módon a nyilvánossághoz közvetítése esetén. A nyilvánossághoz közvetítésbe mind a távol levő, mind a jelen levő közönség számára történő „anyagtalan”, tehát a műpéldány másolatot nem igénylő hozzáférhetővé tétele beletartozik, kivéve a lehívásra hozzáférhetővé tétel.²⁷

3.3 Hazai szabályozás

Magyarországon a fenti irányelvek előírásait a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Sztj.) ültette át. Ez külön szabályozza a nyilvánossághoz közvetítés és a nyilvános előadás jogát, azonban mivel az InfoSoc irányelv mindkettőt determinálja, röviden ismertetem az utóbbit is.

Az Sztj. 24-25. §-a szól tehát a nyilvános előadás jogáról, mely alatt itt a mű érzékelhetővé tételét érti, jelenlévők számára. Ez történhet közvetlenül, élő előadás útján, vagy mechanikai eszközzel, pl. televízió vagy rádió útján, jelenlévő közönség számára. Az InfoSoc irányelv az utóbbit vonja a nyilvánossághoz közvetítés jogának körébe. Az értelmezési eltérés oka lehet, hogy a jelenlévő közönség számára történő nyilvános előadás általában határokat nem lép át,

²⁵ Európai Parlament és a Tanács 2006/115/EK irányelve a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról

²⁶ SÁR i. m. 140.

²⁷ FALUDI Gábor – GRAD-GYENGE Anikó: A nyilvánossághoz közvetítési (előadási) jog értelmezése az Európai Bíróság gyakorlatában. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*. 2012/117. 79.

ilyenként az unió belső piacára sincs hatása, és emiatt az uniós szabályozásnak sem lehet tárgya.²⁸

Az Sztj. 26-27. §-a szól a nyilvánosságához közvetítés jogáról sugárzással vagy másképp, a 28. § pedig a sugárzott műnek az eredetihez képest más szervezet közbeiktatásával a nyilvánosságához történő továbbközvetítéséről. Mindezt teszi kimerítő részletességgel, a technikai eljárástól függően a jogirodalom a következő eseteket különbözteti meg: földfelszíni sugárzás [26. § (1) bek.], műholdas sugárzás [26. § (2) bek.], kódolt sugárzás [26. § (3)-(5) bek.], saját műsor nyilvánosságához közvetítése vezeték útján vagy más módon [26. § (7) bek.], lehívásra hozzáférhetővé tétel [26. § (8) bek.].

²⁸ GYERTYÁNFI i. m. 198.

4. Nyilvánossághoz közvetítés az EUB gyakorlatában

HART szerint a szabályoknak van egy nyitott szövedéke, ami az egyszerűbb jogesetknél zárva marad ugyan, ezzel megadva az adott jogszabálynak az egyértelműség látszatát. Azonban ez a szövedék a bonyolultabb jogesetknél szétnyílik és az addig egyértelműnek tartott szabályról kiderül, hogy mégsem az.

A fent ismertetett uniós szabályozás hiányosságai miatt kitüntetett jelentősége van a Bíróság ítéleteinek, melyek azonban sokszor nem megoldják, hanem tovább bonyolítják a problémákat, nehéz helyzetbe hozva ezzel a későbbi jogalkalmazást.

Az EUMSZ 267. cikkének értelmében az előzetes döntéshozatali eljárással a tagállamok nemzeti bírái azzal a kérdéssel fordulhatnak a Bírósághoz, hogy az nyilatkozzon az európai jog értelmezéséről vagy érvényességéről valamely, előttük folyamatban lévő eljárásban, tehát egy európai jog alkalmazásáról szóló kérdést tesznek fel. Az EUB határozata nem dönti el a jogvitát, azonban annak tartalma a hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

4.1. Meghatározatlan számú közönség

Első ismertető jogesetünk 2005-ig nyúlik vissza, és nem is kifejezetten a fent bemutatott nyilvánossághoz közvetítés jogával kapcsolatos. Az ún. Mediakabel²⁹ ügy fő kérdése ugyanis, hogy az alapul szolgáló tényállás vajon a 89/552-es irányelv alapján „televíziós műsorszolgáltatás”-nak vagy a 98/34-es irányelv alapján „számítógépes hálózatokon igénybe vehető szolgáltatás”-nak minősíthető-e? Azonban ami a jelen dolgozat szempontjából releváns, az az ítélet 30. pontja, melyben a Bíróság kimondja, hogy *„az szükséges, hogy az érintett szolgáltatás televíziós műsoroknak a közönség részére történő közvetítése legyen, vagyis meghatározatlan számú lehetséges tévénéző számára közvetítsék”*.³⁰

Ez a megállapítás később nagy jelentőséggel bírt a további előzetes döntéshozatali eljárások során, mivel alig egy hónappal később, a (Bérlet irányelv és Műhold irányelv értelmezésével kapcsolatos) Lagardère Active Broadcast³¹ ügy ítéletének 31. pontjában a Bíróság már erre visszautalva állapítja meg, hogy *„a nyilvánosságot meghatározatlan számú*

²⁹ C-89/04 sz. ügy Mediakabel BV v. Commissariaat voor de Media [ECLI:EU:C:2005:348] (a továbbiakban: Mediakabel ügy).

³⁰ Mediakabel ügy 30. pont, kiemelés a jelen dolgozat szerzőjétől.

³¹ C-192/04. sz. ügy. Lagardère Active Broadcast v. Société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE). és. Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL) [ECLI:EU:C:2005:475].

lehetséges közönség alkotja”. A később ismertetett SGAE³² ügyben pedig már mindkét előző esetre utal a Bíróság az ítélet 37. és 38. pontjában. Ezen három esetben különösebb gyakorlati jelentősége a végső konklúzió szempontjából nem volt, mivel a Bíróság mindig megállapította a nyilvánossághoz közvetítés (ill. televíziós műsorszolgáltatás) megvalósulását.

Más a helyzet a Società Consortile Fonografici (SCF) és Marco Del Corso³³ (a továbbiakban: SCF ügy) ügyében. A tényállás szerint az SCF egy Olaszországban és külföldön működő, hangfelvétel-előállítók vagyoni jogainak közös jogkezelését végző egyesület, mely tárgyalásokat folytatott az Olasz Fogorvosok Szövetségével, hogy kollektív szerződést kössenek, melyben méltányos díjazást kötnének ki a nyilvánossághoz közvetítés esetére. Lényegében tehát jogdíjat szedtek volna be a fogorvosi rendelőkben lejátszott „háttérzene után”. Amikor azonban ezen tárgyalások sikertelennek bizonyultak, az SCF abban látta a megoldást, hogy peres eljárást indított egy fogorvos, nevezetesen Marco Del Corso ellen. Miután az elsőfokon eljáró Tribunale di Torino elutasította az SCF keresetét, az fellebbezést nyújtott be a Corte d’appello di Torino előtt. A Corte d’appello di Torino végül előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett az EUB előtt.³⁴

E fejezet szempontjából először röviden érdemes megismerni az első három kérdésre adott összefoglaló választ:

- *„a TRIPs Megállapodás és a WPPT rendelkezései alkalmazandóak az uniós jogrendben;*
- *mivel a Római Egyezmény az Európai Unió jogrendjének nem alkotja részét, nem alkalmazandó az uniós jogrendben, azonban közvetett hatásokat vált ki benne;*
- *[...]*
- *a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmát a Római Egyezményben, a TRIPs Megállapodásban, valamint a WPPT-ben szereplő megfelelő fogalmakra tekintettel kell értelmezni, méghozzá oly módon, hogy ez utóbbiakkal – a fogalmakat körülvevő szövegkörnyezetet és a vonatkozó szellemi tulajdonjogi egyezmények rendelkezéseivel elérni kívánt célt is figyelembe véve – továbbra is összeegyeztethető legyen.”*

³² C-306/05. sz. ügy. Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) v. Rafael Hoteles SA. [ECLI:EU:C:2006:764] (a továbbiakban: C-306/05. sz. SGAE ügy)-

³³ C-135/10. sz. ügy. Società Consortile Fonografici (SCF) v. Marco Del Corso. [ECLI:EU:C:2012:140] (a továbbiakban: C-135/10 sz. SCF ügy)-

³⁴ Bővebben ld.: An BAEYENS – Tom GOFFIN: Selected legislation and jurisprudence. *European Journal of Health Law*. 2012/19. 406-409.

Ezt követően tér át a többi kérdésre, mely keretén belül tárgyalja a „nyilvánosság” fogalmát. A 84. pontban tisztázottnak tekinti azt az Infosoc irányelv szerint (amely azonban erről nem ad meghatározást), majd ismét utal a fent említett három ügyre.

A következő, 85. pontban pedig indokolja mindezt, megállapítását a WIPO Glosszáriumára alapozza, mely szerint „*valamely mű bármely alkalmas módon való észlelhetővé tétele [...] általánosságban – ellentétben azon meghatározott személyekkel, akik magáncsoporthoz tartoznak – személyek részére*”. Azonban a Bíróság az 1983-ban megjelent Glosszárium³⁵ útmutatását hívta segítségül, pedig ekkor már ismert lehetett volna számára a 2003-as Új WIPO Útmutató és Szójegyzék³⁶ definíciója. E szerint:

„A nyilvánosság az átlagos (tipikus) családi kört alkotó személyek és a legszorosabb ismerőseik körén kívül álló jelentős számú személyből álló csoport. Lényegtelen, hogy e személyek egy helyen gyűlnek-e össze, a művek és a szomszédos jog által védett teljesítmények puszta hozzáférhetősége a csoport számára elegendő. A nyilvánossághoz közvetítés (ideértve a sugárzást is), és a lehívásra hozzáférhetővé tétel szempontjából lényegtelen, hogy a műveket és a szomszédos jog által védett teljesítményeket érzékelni képes személyek (a nyilvánosság tagjai) egy helyen, vagy különböző helyeken és egy időben, vagy különböző időben képesek-e a művek és teljesítmények érzékelésére. Jelzőként egy cselekményre (magatartásra) utalva, (a) ‘nyilvános’ (előadás vagy felolvasás), azt jelenti, ha a cselekmény nyilvánosság előtt vagy legalább is a nyilvánosság számára nyitva álló helyen valósul meg.”

Az EUB tehát a nyilvánosság ezen meghatározására, (és több, később tárgyalandó indokra) hivatkozva azt állapította meg, hogy a jelen ügyet megalapozó eset nem minősül nyilvánossághoz közvetítésnek. Ha azonban az új Glosszárium definícióját alkalmazta volna annak megítélésére, hogy vajon a fogorvosnál egymás után megjelenő páciensek, – akik kétségtelenül kívül vannak egy adott családon és annak közeli ismerősi körén – együtt nyilvánosságot képeznek-e, minden bizonnyal eltérő lett volna a Bíróság ítélete.³⁷

4.2. Szukcesszív nyilvánosság

³⁵ WIPO Glossary of terms of the law of copyright and neighboring rights. Geneva, 1983. 42. Elérhető: ftp://ftp.wipo.int/pub/library/ebooks/wipopublications/wipo_pub_828efp.pdf

³⁶ Guide to the copyright and related rights treaties administered by WIPO and glossary of copyright and related rights terms. Geneva, 2003. 306. Elérhető: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/891/wipo_pub_891.pdf

³⁷ Javaslat magyar beavatkozásra az Európai Unió Bírósága előtt a C-117/15 GEMA kontra REHA Training ügyben folyó előzetes döntéshozatali eljárásban. 2015. 9. (a továbbiakban: MIE Javaslat) Elérhető: http://www.mie.org.hu/velemenyek/MSZJF%20MIE%20ProArt%20javaslat_a_C-117_15_ugyben.pdf

A fent is említett C-306/05. számú SGAE ügy tényállása egyszerű: a Rafael Hoteles cég a tulajdonában lévő szállodák szobáiban, illetve egyéb nyilvános helységeiben televízió készülékeket helyezett el. Ezeken és zenei háttér biztosítására szolgáló készülékeken olyan művek nyilvánosságához közvetítése valósult meg, melyek kezelése egy spanyol szellemi tulajdonjogok kezelésére felhatalmazott szervezet, az SGAE (Sociedad General de Autores y Editores de España) által kezelt művek körébe tartoznak. Az SGAE így keresetet indított, melyet az elsőfokú bíróság részben elutasított, mivel azt állapította meg, hogy a szobákban elhelyezett televíziók nem, míg a közös helységeken elhelyezettek igenis megvalósítják a nyilvánosságához közvetítést. Ezen ítélet ellen mindkét fél fellebbezést nyújtott be az Audiencia Provincial de Barcelonához, mely előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett az EUB előtt.

Az első kérdés arra irányult, hogy nyilvánosságához közvetítésnek minősül-e olyan televíziókészülékek szállodai szobákban való elhelyezése, amelyeken keresztül kábel, műhold vagy földi jel útján az Infosoc irányelv hatálya alá tartozó műsort közvetítenek. A Bíróság, miután az irányelv (23) preambulumbekzdésére emlékeztetve megállapította, hogy a nyilvánosságához közvetítés fogalmát tágan kell értelmezni, az ítélet 38. pontjában kimondta, hogy *„figyelembe kell venni azt a körülményt is, hogy általában az ilyen létesítmények vendégei gyorsan váltják egymást”*. Ezzel tehát megteremtette a szukcesszív nyilvánosság fogalmát, mely alapján irrelevánsnak bizonyult, hogy egy adott pillanatban mekkora a hallgatóság létszáma, ha összességében (egymást követően összeadva a vendégeket) egy meghatározatlan, nagyobb számú közönségről beszélhetünk.³⁸

Itt érdemes ismét említést tenni az olasz fogorvost érintő SCF ügyről. Ítéletének 96. pontjában ugyanis a fogorvosi rendelőben megjelenő páciensek számát alacsonynak ítélte a Bíróság, azt az ott egyidejűleg jelenlévő személyek körére korlátozta, sőt kifejezetten megemlíti a szukcesszív jelleget, miszerint *„bár a páciensek egymás után következnek, főszabály szerint egymást váltva akkor sem ugyanannak a hangfelvételnek a címzettjei, különösen ha sugározzák a hangfelvételeket.”* Ez tehát megerősíti, hogy az EUB tévesen értelmezte a betegekkel kapcsolatban a nyilvánosság fogalmát.

4.3. Új nyilvánosság

³⁸ MEZEI Péter: Nyilvánosságához közvetítési morzsák az EUB-tól #1: az SGAE v. Rafael Hoteles ügy. *Szerzői jog a XXI. században*. 2014. október 09.
<https://copy21.com/2014/10/nyilvanossaghoz-kozvetitesi-morzsak-az-eub-tol-1-az-sgae-v-rafael-hoteles-ugy/>

A fent bemutatott C-306/05. számú (SGAE) ügy egyik legmeghatározóbb és legvitatottabb eredménye az „új közönség” kritériumának megteremtése. Az ítélet 40. pontjában megfogalmazott álláspont szerint, valamely közvetítés során a felhasználó felelősségét meghatározó alapvető körülmény, hogy a közvetítés az eredetileg a szerzői jogosult által számításba vett közönségkörhöz képest új közönséget ér-e el.³⁹ A második mondatban foglalt megállapítás egy, az előzményekből nem következő következtetésnek tűnik,⁴⁰ mivel erre a Bíróság szerint a BUE 11bis cikk (1) bekezdés 2. pontja⁴¹ rendelkezése, illetve a WIPO által készített, a BUE-hez fűzött útmutató ad alapot. Az ítélet 42. pontja szerint „*márpedig a szálloda vendégköre ilyen új közönséget alkot*”, „*ugyanis e beavatkozás [ti. sugárzott művek televízió készüléken keresztül történő terjesztése] hiányában, vendégei, akik mind az említett területen belül tartózkodnak, különben elvileg nem tudnák a sugárzott művet megtekinteni.*”

Az ún. FAPL⁴² esetben már a Bíróság az SGAE ügyre visszautalva állapítja meg, hogy az InfoSoc irányelv „*értelmében vett »nyilvánossághoz közvetítés« fogalmához való tartozáshoz az is szükséges, hogy a sugárzott művet új nyilvánosság számára továbbítsák.*”

Az EUB 2014-ben két előzetes döntésben járta körbe a linkelés szerzői jogi megítélését, melyekre szintén komoly befolyással volt az „új nyilvánosság” kritériumának megteremtése. Mielőtt a jelen fejezet szempontjából közelíteném meg azokat, röviden bemutatom, mi is az a linkelés. A mára már végeláthatatlan mennyiségű adatot tartalmazó világhálón a linkek eligazodási pontokat jelentenek. „*Hiperlinkek nélkül az internet olyan volna, mint egy könyvtár katalógus nélkül: információkkal telített, melyek megtalálását semmilyen eszköz nem segíti.*”⁴³

MEZEI álláspontja⁴⁴ szerint technológiai szempontból több fajtájuk között tehető különbség: Az ún. *hiperlink* egy digitális hivatkozás, amely egyaránt utalhat egy weboldal könnyen megjegyezhető fő domain címére („felszíni link”) vagy egy belső oldalra („mély link”). A mély link rendszerint egy olyan hosszú, összetett szöveges elérési út, amelynek eseti memorizálása (egy egyszerű honlap címével ellentétben) nem várható el az internethasználóktól. A *kerettechnika* („framing”) segítségével egy hagyományosan vizuális

³⁹ SÁR i. m. 142.

⁴⁰ MIE Javaslat 10.

⁴¹ BUE 11bis cikk (1) bekezdés 2. pont: „Az irodalmi és művészeti művek szerzőinek kizárólagos joga, hogy engedélyt adjanak: sugárzott mű mindenfajta, akár vezeték útján történő, akár vezeték nélküli nyilvános átvitelére, ha ezt az átvitelt az eredetihez képest más szervezet végzi.”

⁴² C-403/08. és C-429/08. sz. egyesített ügyek Football Association Premier League Ltd és társai v. QC Leisure és társai és Karen Murphy v. Media Protection Services Ltd [ECLI:EU:C:2011:631] (a továbbiakban: C-403/08. és C-429/08. sz. FAPL ügy)

⁴³ Matthew COLLINS: The Law of Defamation and the internet – Third Edition, Oxford University Press, New York, 2010. para 5.42.

⁴⁴ MEZEI Péter: A linkelés szerzői jogi vonatkozásai – négyszögletes dugó a hatszögletű lyukba? Infokommunikáció és jog. 2015/12. 30.

elemet lehet úgy elhelyezni egy weboldalon, hogy azt a weboldal saját tartalmi veszik körbe. Ezzel gyakorlatilag megegyező technika a *beágyazás* („embedding”), mikor egy (általában audiovizuális elem) kattintás nélkül jelenik meg az oldalba szerkesztve.

Az egyes technológiák közötti lényeges különbség összefoglalva, hogy a kerettechnika és a beágyazás esetén a hivatkozott tartalom automatikusan megjelenik, míg a hiperlinkek használata aktív cselekvést (kattintást) igényel a felhasználói oldalon.

Ilyen hiperlinkekkel kapcsolatos a szerzői jogi jogászok körében méltán híres Svensson⁴⁵ ügy. Ennek tényállása szerint az alperes, a Retriever Sverige AB honlapján olyan kattintható linkek találhatóak, melyek más internetes oldalon elérhető cikkekre mutatnak. Az egyik ilyen hiperlink a Göteborgs-Posten újság internetes honlapjára irányít, ahol a felperes újságírók szabadon elérhető cikkei találhatóak. Az alapeljárás felperesei szerint azonban a felhasználók számára nem egyértelmű, hogy a kattintással egy másik weboldalra kerülnek. Az ügy végül az EUB elé került, ahol az előterjesztő bíróság első három kérdésével lényegében arra várta a választ, hogy az alapügyben szereplő eset nyilvánossághoz közvetítésnek minősül-e az InfoSoc irányelv értelmében.

A Bíróság az ítélet 24-25. pontjában kifejtette, hogy az ítélezési gyakorlat szerint a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmának megállapításához az szükséges, amennyiben az azonos technológiával történik⁴⁶ (itt: az interneten), hogy a közvetítés új közönséget célozzon meg. Jelen esetben azonban ez nem valósul meg. *„Az eredeti közvetítésben megcélzott közönség ugyanis az érintett internetes oldal lehetséges látogatóinak összessége volt, lévén, hogy az e honlapon szereplő művekhez való hozzáférést semmilyen intézkedés nem korlátozta, tehát azokhoz minden internethasználó szabadon hozzáférhetett.”*⁴⁷ Ezt az sem befolyásolja, hogy a hiperlinkkel való „átugrás” azt a hatást kelti, hogy az a linket tartalmazó oldalon jelenik meg.

Más a kérdés azonban, ha a kattintható link a védett műveket tartalmazó oldalra úgy irányít át, hogy megkerüli annak műszaki intézkedéseit. A Bíróság erre a következő példákat említi:⁴⁸ ha a hozzáférést előfizetőkre korlátozzák, és a link segítségével nem előfizetők is hozzájutnak, ha a művet arról az internetes oldalról, ahol eredetileg közzétették, már törölték, vagy kizárólag egy korlátozott nyilvánosság számára hozzáférhető.⁴⁹

⁴⁵ C-466/12. sz. ügy. Nils Svensson és társai v. Retriever Sverige AB [ECLI:EU:C:2014:76] (a továbbiakban: C-466/12. sz. Svensson ügy).

⁴⁶ ld. később, 4.4. pont.

⁴⁷ C-466/12. sz. Svensson ügy 26. pont.

⁴⁸ C-466/12. sz. Svensson ügy 31. pont.

⁴⁹ Svensson ügyet ld. még: Ted SHAPIRO: CJEU Rules on Linking in Svensson. *Managing Intellectual Property*. 2014/237. 21–23.; Gemma MINERO: Are Hyperlinks Covered by the Right to Communicate Works to the Public? The Svensson Case. *Queen Mary Journal of Intellectual Property*. 2014/4. 322–327.

Ezzel tehát egyrészt az EUB „megmentette az internetet”,⁵⁰ mivel fenntartotta a hiperlinkelés lehetőségét, ami nélkül könnyen belátható, hogy használhatatlan lenne a világháló, másrészt viszont megpróbálta a jogosultak érdekeit is figyelembe venni és egyensúlyt teremteni a felhasználók és a szerzők között.

A Svensson ügy lezárását követően,⁵¹ ugyanabban az évben az EUB-nak a hasonló tényállású Bestwater⁵² ügyben kellett határoznia. Ezt azonban egyszerűsített eljárással folytatta le, melyet indokolt végzéssel zárt. Erre akkor van lehetősége a Bíróságnak, ha az eset egyértelmű, vagy olyan ügy, melyhez hasonlóan már ítélezett. A tényállás szerint egy német víztisztító berendezéseket előállító és árusító cég reklámfilmjét ismeretlen személyek elhelyezték a Youtube-on, a cég versenytársának viszonteladói pedig ezt a tartalmat beágyazták saját weboldalukon a videómegosztó oldalról. Az előterjesztő bíróság egyetlen kérdésével arra várta a választ, hogy olyan esetben sem valósul-e meg a nyilvánossághoz közvetítés, ha a művet nem új nyilvánosságnak közvetítik, és amikor a kérdéses tartalom a beágyazás technológiájával jelenik meg egy honlapon. Az EUB a Svensson ügyben megállapított „új nyilvánosság” elméletet precedensként értékelve és azt megerősítve megállapította, hogy „*a kérdéses tartalom nem új közönséghez jut el, hiszen a közönség bármely tagjának lehetősége nyílik annak az eredeti weboldalon keresztül történő megtekintésére is.*”⁵³ Ezzel tehát lezárta az ügyet, és bár kérdés sem vonatkozott rá, azzal nem foglalkozott, hogy az eredeti tartalmat is jogosulatlanul helyezték el a videómegosztó oldalon.

Az új nyilvánosság követelményét illetően nem egységes a jogirodalmi álláspont.

ID. FICSOR⁵⁴ élesen kritizálja az EUB által kidolgozott kritériumot.⁵⁵ Szerinte az az „új nyilvánosság” elmélet ellentétes a nemzetközi szerződésekkel és uniós irányelvekkel. Rámutat, hogy a Bíróság non-sequitur következtetést vont le az SGAE ügyben, mikor a BUE 11bis (1) bekezdés 2. pontját akként értelmezte, hogy a nyilvánosságához közvetítés feltétele az új nyilvánosságához való közvetítés. Az említett szabályozás ugyanis egy szóval sem utal erre, ott

⁵⁰ FICSOR J. Mihály: Svensson: honest attempt at establishing due balance concerning the use of hyperlinks – spoiled by the erroneous “new public” theory. *Copyright See-Saw*. 2014. 09. 22.

http://www.copyrightseesaw.net/archive/?sw_10_item=68

⁵¹ Ld. még: Mira BURRI: Permission to Link: Making Available via Hyperlinks in the European Union after Svensson. *Journal of Intellectual Property, Information Technology, and Electronic Commerce Law*. 2014/5. 245–255.

⁵² C-348/13 sz. ügy BestWater International GmbH v. Michael Mebes és Stefan Potsch [ECLI:EU:C:2014:2315] (a továbbiakban: C-348/13 sz. BestWater ügy)

⁵³ MEZEI Péter: Bestwater ügy: jó hír a beágyazás rajongóinak. *Szerzői jog a XXI. században*. 2014. 11. 19.

<https://copy21.com/2014/11/bestwater-ugy-jo-hir-a-beagyazas-rajongoinak/>

⁵⁴ A WIPO volt főigazgatója. Életrajzát röviden ld.: Short biography – Dr. Mihály J. Ficsor. *Copyright See-Saw*.

<http://www.copyrightseesaw.net/short-biography%20/>

⁵⁵ FICSOR (2014) i. m. 1.

a feltétel, hogy az átvitelt „*az eredetihez képest más szervezet végzi*” és nem úgy folytatódik, hogy „*feltéve, hogy az átvitel a közönségtől, mely felé a mű eredeti közvetítése irányul, eltérő közönség felé történik.*”⁵⁶ A rendelkezés szövege tehát kristály tiszta: az egyetlen feltétel, hogy a közvetítést az eredetihez képest más szervezet végezze. Tanulmányában FICSOR megemlíti, hogy a Bíróság téves értelmezésének háttérében állhat az is, hogy kizárólag a régi, 1978-as, BUE-hez csatolt WIPO Útmutatóra⁵⁷ támaszkodott. A tanulmányban megjelölt egyik legkomolyabb ellenérv a tárgyalt kritériummal szemben, hogy az tulajdonképpen a nyilvánossághoz közvetítésre vonatkozó szerzői kizárólagos jog kimerülését jelenti, mivel ha egy művet a közönség egy bizonyos körének közvetítenek, attól kezdve az szabadon továbbítható a nyilvánosság ugyanolyan körének. Ezt azonban az InfoSoc irányelv 3. cikkének (3) bekezdése kifejezetten kizárja.

Részben FICSOR tanulmányát alapul véve fogalmazta meg már említett javaslatát a Reha Training ügyben⁵⁸ a Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület (MIE), a Magyar Szerzői Jogi Fórum Egyesület (MSZJF) és a ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért (a továbbiakban: MIE Javaslat). Ebből fény derül az ALAI (International Literary and Artistic Association) által megfogalmazott álláspontra, mely szerint a Bíróság azért juthatott az „új nyilvánosság” feltételének megállapítására, mert „*az EUB elé került érintett ügyekben a felek és az eljárás egyéb résztvevői nem mutatták be kimerítően és megfelelően igényeiket és érveiket pro és kontra, megfelelően hivatkozva az értelmezés irányadó forrásaira*”⁵⁹ (az 1978-as WIPO Útmutatóra).

A European Copyright Society a linkelés problematikáját vizsgálva nyilatkozott úgy az új nyilvánosság megítéléséről, hogy „*a legfontosabb kérdés az, hogy mire irányult a szerzői jogosult szándéka (engedélye), és hogy a vitatott tartalomhoz az internethasználók a linkelő közbeékelődése nélkül is képesek lennének-e eljutni.*”⁶⁰ Szerintük tehát a linkelés a jogvédett tartalmak átvitele hiányában nem tekinthető közvetítésnek.

Álláspontom szerint helyes a Bíróságnak arra való törekvése, hogy az általános linkelés cselekményének jogsértésként való stigmatizálását elkerülje. Ezt azzal oldotta meg, hogy bár a linkelés nyilvánosságához közvetítésként értékelendő, ha az azzal elérhető tartalom eredetileg is

⁵⁶ FICSOR (2014) i. m. 4.

⁵⁷ Guide to the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works. WIPO, Geneva, 1978.
http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/615/wipo_pub_615.pdf

⁵⁸ C-117/15 sz. ügy. Reha Training Gesellschaft für Sport- und Unfallrehabilitation mbH v. Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA) [ECLI:EU:C:2016:109] (a továbbiakban: C-117/15 sz. Reha ügy)

⁵⁹ MIE Javaslat. 6.

⁶⁰ MEZEI (2015) i. m. 4.

bárki számára elérhető volt, nem minősül annak. Azonban az „új nyilvánosság” feltétele mindamellett, hogy az szembe megy a nyilvánossághoz közvetítés szabályozásával, feleslegesen nagy terhet ró a bíróságokra, hiszen nehéz annak meghatározása, hogy eredetileg milyen közönséget célzott a szerzői jogi jogosult. Ugyanakkor, ami a legfontosabb, hogy a kizárólagos jog kimerülésével a jogosultat aránytalan hátrányba hozza a felhasználóval szemben.

Az „új nyilvánosság elv” jelentős korlátja a nemzetközi egyezmények értelmezésén alapuló joggyakorlatnak, ugyanakkor egy olyan tendencia is látható, melynek során az Európai Bíróság mintegy a „saját csapdjából szabadulni próbálva” a szerzők kizárólagos jogait korlátozó saját szűkítő jogértelmezése alól újabb és újabb kivételeket tesz.⁶¹

4.4. Specifikus technikai eszközök

Az ITV Broadcasting⁶² ügy tényállása a következő: a TVCatchup kereskedelmi televíziós műsorsugárzó szervezetek (többek között az ITV Broadcasting) műhold vagy kábel útján sugárzott műsorait az eredeti adással egyidejűleg az interneten közvetíti. Ezt négy szerveren keresztül oldja meg, melyekkel fogad-továbbít-kódol, az utolsó szakaszban pedig az „edge” szerverről a TVC által kínált csatornák csak akkor tárgyai további feldolgozásnak, ha legalább egy felhasználó igényli a szóban forgó csatornát. Ezt azonban csak azután tehetik meg a felhasználók, hogy igazolták, hogy az Egyesült Királyságban meglévő televíziós engedély birtokában vannak. Amennyiben a felhasználási feltételek nem teljesülnek, a TVC megtagadja a hozzáférést. Az alapeljárás felperesei a kereskedelmi csatornák, akik nehezményezik a műsoraikon és filmalkotásaikon fennálló szerzői jogok megsértését, a nyilvánossághoz közvetítés megvalósulásának megállapítását kérték Anglia és Wales felsőbbbíróságtól. A bíróság úgy határozott, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez az EUB előtt.

A Bíróság külön vizsgálta a két legfontosabb fogalmi elemet, a „közvetítést” és a „nyilvánosságot”. Először a TVC kifogását elutasítva megállapította a „közvetítési” elem meglétét, majd áttért a „nyilvánosság” követelményének vizsgálatára. Szukcesszív nyilvánosság lévén ez is fennállt, azonban a TVC kifogása szerint nem valósult meg a Bíróság által az SGAE és FAPL ügyekben felállított „új nyilvánosság” kritérium, hiszen az internetes adást csak azok a felhasználók nézhették, akik a televíziós közvetítéshez egyébként is

⁶¹ SÁR i. m. 142.

⁶² C-607/11. sz. ügy. ITV Broadcasting Limited v. TVCatchup Limited [ECLI:EU:C:2017:144] (a továbbiakban: C-607/11 sz. ITV Broadcasting ügy)

hozzáférnének. Itt tehát vissza kell kanyarodnunk az előző fejezetben írtakhoz. Az EUB szerint azonban a jelen esetben más a helyzet, mivel a hivatkozott ügyekben „*az üzemeltető hozzáférhetővé tett, tudatos beavatkozás útján, egy új nyilvánosság számára védett műveket magában foglaló műsorközvetítést, amely közönséget az érintett szerzők nem vettek figyelembe, amikor engedélyezték a szóban forgó műsorközvetítést.*”⁶³

Az ítélet 39. pontjában ezután a Bíróság „kibújt” a maga által felállított kritérium alól azzal, hogy mivel az alapeljárásban a művek földfelszíni műsorsugárzását bocsátották rendelkezésre az interneten keresztül, azt az érintett jogosultaknak külön engedélyeznie kell, ugyanis „*mindegyiküket specifikus technikai feltételek mellett valósítják meg*”. Ezt az ítélet 24-26. pontjával indokolja, melyekben kifejti, hogy az InfoSoc irányelvben foglalt tág értelmezés szükségessége és a 3. cikk (3) bekezdésében foglalt jogkimerülés, valamint a Műhold irányelv 2. és 8. cikke értelmében az alapügyben foglalt közvetítés nem mentesülhet a szerző engedélye alól. Így tehát bár az „új nyilvánosság” feltétele nem valósul meg, az újonnan felállított „specifikus technikai eszközök” feltétel igen, ennél fogva az alapügyben fennálló eset megvalósítja az InfoSoc irányelv szerinti nyilvánossághoz közvetítést.

FICSOR ezt a kritériumot is bírálja tanulmányában.⁶⁴ Elutasítja, hogy bár elsőre úgy tűnik, a Bíróság kiutat keres az új nyilvánosság feltétele alól, ez nem oldja meg azt, ugyanis az elméletet olyan esetekre fenntartották, amikor ugyanazt a technológiát használják a további közvetítésekhez, mint az eredetihez (vö. Svensson ügy.) Ezen kívül rámutat, hogy a „specifikus technikai eszközök” kritériuma ugyanúgy megalapozatlan, a Bíróság nem ad megfelelő magyarázatot arra. FICSOR szerint ez a BUE 11bis cikk (1) bekezdés 2. pontjával (melyet átvett a WCT 8. cikk, illetve az InfoSoc irányelv 3. cikk (1) bekezdés) cáfolható. Az ugyanis a szerző kizárólagos jogába utalja a sugárzott mű mindenfajta, akár vezeték útján történő (itt tehát eltérő eszközzel), akár vezeték nélküli (tehát akár ugyanúgy, sugárzással történő) nyilvános átvitelét, ha ezt az átvitelt az eredetihez képest más szervezet végzi. „*Ez egyértelműen azt mutatja, hogy a "specifikus technikai eszközök" elmélet ellentétes a nemzetközi szerzői jogi normákkal és az azokat átültető uniós szabályokkal; nincs olyan eleme e normáknak és szabályoknak, vagy azok "előkészítő munkájának", amely támogatná azt.*”⁶⁵

⁶³ C-607/11 sz. ITV Broadcasting ügy 38. pont

⁶⁴ FICSOR (2014) i. m. 16–20.

⁶⁵ FICSOR (2014) i. m. 20.

4.5. Haszonszerzési cél

Az EUB a nyilvánosságához közvetítés haszonszerző jellegét is először a már ismertetett SGAE ügyben említette. Ugyanis annak 44. pontjában kimondja a bíróság, hogy bár *a haszonszerzési cél nem elengedhetetlen feltétele* a nyilvánosságához közvetítés fennállásának, ahogyan arra az Európai Közösségek Bizottsága hivatkozott, „*de mindenesetre kimondható, hogy a közvetítés hasznot eredményező jellege fennáll az olyan esetekben, mint az alapeljárásbeli.*” Azzal kétségtelenül egyet lehet érteni, hogy a szállodai szobákban elhelyezett televíziókészülékek az ott megszálló vendégek számára egy kiegészítő jellegű szolgáltatásként funkcionálnak, tehát hatással lehet a szobák árára. Azonban a jelen ügyet ez a megállapítás nem befolyásolta, itt a Bíróság rá is mutat, hogy a haszonszerzési cél nem elengedhetetlen feltétel.

Legközelebb az EUB az FAPL⁶⁶ ügyben hivatkozott erre. A már említett ügy tényállása igen összetett, leegyszerűsítve a következő: a Premier League a legjobb angliai labdarúgóklubok bajnoksága. Az FAPL (Football Association Premier League) e bajnokságokat irányítja, illetve megszervezi a mérkőzések felvételét⁶⁷. A felvételek televíziós közvetítési jogát közbeszerzési eljárással ítélik egyes televízió-szervezeteknek, melyek területi alapon nyerik meg azt, így aki megkapja, az adott területen kizárólagos jogokat szerez a sugárzásra. Éppen ezért ezek a szervezetek vállalják, hogy különböző technológiákat alkalmazva - például kódolással - gondoskodnak róla, hogy „saját” területükön kívül az általuk adott közvetítés ne legyen fogható. Angliában azonban a helyinél olcsóbban kapható, görög televízió-szervezetektől szerzett dekódolókat (mely szerzésnek feltétele volt, hogy csak az adott görög területen használható) árusítottak, illetve használtak fel, hogy pubokban közvetítsék a mérkőzéseket. Az FAPL több keresetet indított a dekódolókat árusító szervezetek és személyek ellen, valamint négy olyan pub üzemeltetője ellen, akik azt felhasználták. Egy másik esetben az FAPL által megbízott szervezet, az MPS keresetet indított egy szintén görög dekódolót felhasználó pub-tulajdonossal szemben, akit el is marasztaltak, azonban ez ellen fellebbezett. Mindkét ügy az EUB elé került előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatásának céljából. A Bíróság a két ügyet lefolytatás és ítélethozatal céljából egyesítette. Az előterjesztő bíróságok egyik kérdése arra irányult, hogy úgy kell-e értelmezni az InfoSoc irányelv „3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánosságához közvetítés” fogalmát, hogy az a sugárzott

⁶⁶C-403/08. és C-429/08. sz. FAPL ügy.

⁶⁷ A felvételekhez az egyes műsorsugárzó szervezetek saját logót, esetleg képsorokat, képernyőn megjelenő grafikát, vagy kommentárt adtak hozzá, melyek miatt itt a futballmeccs a szerzői jog által védett műnek minősíthető.

műveknek a pubokban jelen lévő vendégek számára televízió-képernyő és hangszórók segítségével való közvetítésére is vonatkozik.”⁶⁸

A Bíróság miután ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy a pubok tulajdonosai közvetítési cselekményt végeznek, mégpedig olyan nyilvánosságnak, amely megfelel a különböző kritériumoknak (meghatározatlan szám, új nyilvánosság, távol levő közönség), az ítélet 204. pontjában kijelenti, hogy *„[v]égül rá kell mutatni, hogy jelentőséggel bír [az InfoSoc] irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „közvetítés” haszonszerző jellege”*. Itt tehát a SGAE ügytől eltérően, már nem állítja, hogy a haszonszerzési cél „nem elengedhetetlen feltétel”, hanem ki is emeli, hogy „jelentőséggel bír”. Ezt azonban nem indokolja, mindössze felhívja arra a figyelmet, hogy a pubok haszonszerzés céljából közvetítik az adott futball mérkőzéseket, amivel több vendéget szerezhetnek. *„Ebből következően a kérdéses nyilvánossághoz közvetítésnek haszonszerzési jellege van.”⁶⁹* Ezután kijelenti, hogy a vizsgált feltételekre tekintettel az alapügyben létrejött felhasználás megvalósítja az InfoSoc irányelvben foglalt nyilvánossághoz közvetítést.⁷⁰

A legmeghatározóbban a haszonszerzési jelleg kérdése is (csakúgy, mint a nyilvánosság, mint meghatározatlan számú közönség kérdése) az SCF ügyben nyilvánult meg. Az ügy tényállását már ismertettem, annak fő kérdése, hogy a fogorvosi rendelőben háttérzeneként szolgáló művek megvalósítják-e a nyilvánossághoz közvetítést. Itt a Bíróság először megvizsgálta a nyilvánosság „meghatározatlan” és „viszonylag jelentős számú” tulajdonságát. Ezután az ítélet 88. pontjában utalt az FAPL ügyre, melyben már a Bíróság úgy fogalmazott, hogy „jelentőséggel bír a közvetítés haszonszerző jellege.” Ebből a következő pontban egy non-sequitur következtetést vont le, mely szerint *„ez még inkább igaz az olyan, méltányos díjazáshoz való jog esetében, mint amilyenről a [Bérlet] irányelv 8. cikkének (2) bekezdése rendelkezik, tekintettel e jog alapvetően gazdasági jellegére.”* Ezt követően utal az SGAE ügyre, illetve ismét az FAPL ügyre, kiemelve, hogy ezen esetekben a közvetítésnek haszonszerző jellege volt, mellyel a közönséget megcélolták, az pedig fogékony volt rá.⁷¹ A Bíróság szerint tehát ezeket figyelembe véve kell megítélni, hogy a fogorvosi rendelőben megvalósul-e a nyilvánossághoz közvetítés.

Az ítélet 97-98. pontjaiban az EUB le is vonja a következtetést: a fogorvos nem azért sugározza a zenéket, hogy több páciens vonzzon vele, az nem is tartozik szorosan a kezelés

⁶⁸ C-403/08. és C-429/08. sz. FAPL ügy 183. pont

⁶⁹ C-403/08. és C-429/08. sz. FAPL ügy 206. pont

⁷⁰ FAPL ügyben ld. bővebben: Tanya APLIN: *Reproduction and Communication to the Public Rights in EU Copyright Law: FAPL v QC Leisure*. King's Law Journal. Vol. 22. 2011. 209-219.

⁷¹ C-135/10 sz. SCF ügy 90. pont

elvégzéséhez, a páciensek pedig csupán a kezelésért mennek, a hangfelvételekhez véletlenszerűen és akaratuktól függetlenül részesülnek, tehát arra nem fogékonyak. „Következésképpen az ilyen sugárzásnak – a jelen ítélet 90. pontjában kifejtett kritériummal ellentétben – nincsen haszonszerző jellege.”⁷²

A jogirodalom ezzel az új kritériummal sem ért egyet. FICSOR a jelen dolgozatban is tárgyalta összes (BUE, Római Egyezmény, WCT, WPPT, Műhold irányelv, InfoSoc irányelv, Bérlet irányelv), és még több szabályozás (TRIPS Egyezmény, Bejingi Szerződés) vonatkozó bekezdését felsorolja, rámutatva, hogy egyikben sem és az azokhoz tartozó útmutatókban sem található olyan kitétel, hogy a nyilvánosságához közvetítést (és annak minden formáját) úgy kellene értelmezni, hogy annak feltétele a kommunikáció haszonszerző jellege. Ezután egyetértését fejezi ki az EUB gyakorlatát élesen bíráló, a Bíróságot már-már sértő hangok mellett, melyek szerint „az EUB szándékosan és szisztematikusan figyelmen kívül hagyja a nyugati jogértelmezés alapelveit” vagy, hogy „a döntései olyan hanyag érvelésen alapulnak, hogy figyelmen kívül hagyja a jogalkotó szándékát, vagy még meg is fordítja azt, és a későbbi jogértelmezés alapjául szolgáló alapelveket talál ki.”⁷³ Arra is rámutat, hogy az ítélet attól meg inkább meglepő, hogy az ellentétben áll a Verica TRSTENJAK Főtanácsnok által írt indítvánnyal.

A Főtanácsnok ugyanis a kérdést előterjesztő bíróság kifogására reagálva kifejezetten kimondja, hogy „a nyilvánosságához közvetítés megvalósulása nem attól függ, hogy a felhasználó haszonszerzési célt követ-e, vagy sem.”⁷⁴ Ezt először a 134. pontban egy *a contrario* következtetéssel indokolja. Az InfoSoc irányelv 5. cikk (3) bekezdés többek között a nyilvánosságához közvetítés alóli kivételeket és korlátozásokat sorol fel, az a), b) és j) pontokban pedig ezen kivételek és korlátozások alkalmazhatóságának kifejezett feltétele a haszonszerzési, illetve kereskedelmi cél hiánya. „Ebből megfordítva az következik, hogy akkor is megvalósulhat a nyilvánosságához közvetítés, ha nem irányul kereskedelmi, illetve haszonszerzési célra.”⁷⁵ TRSTENJAK arra is rámutat, hogy a haszonszerzési cél feltételének bevezetése esetén minden alkalommal vizsgálni kellene, hogy a hangfelvételek szolgáltatása mennyire szorul háttérbe a főszolgáltatással szemben, ami feleslegesen nagy terhet róna a Bíróságra. Elutasítja az olasz kormány azon érvelését is, mely szerint a Bérlet irányelv 8. cikk (2) bekezdésében foglalt díjhoz való jog nem biztosítható akkor, ha a felhasználó nem haszonszerzési céllal végzi a nyilvánosságához közvetítést. Végül „mellékesen” felhívja a figyelmet arra, hogy „a jelen

⁷² C-135/10 sz. SCF ügy 99. pont

⁷³ FICSOR (2014) i. m. 23.

⁷⁴ Verica Trstenjak főtanácsnok indítványa a C-135/10. sz. SCF ügyben [ECLI:EU:C:2011:431] (a továbbiakban: SCF indítvány) 132. pont

⁷⁵ SCF indítvány 134. pont

ügyhöz hasonló esetben feltételezni kell a haszonszerzési célt”,⁷⁶ hiszen a fogorvosi rendelőben várakozó páciensek számára élvezeti értékkel bírhat a rádióműsor hallgatása a fűrók zúgása helyett, illetve a várakozási idő is kellemesebben telik háttérzenével, így tehát az javítja a szolgáltatás értékét.

A haszonszerzési cél feltétele tehát mindamellett, hogy ellentétes a felsorolt szabályozásokkal, véleményem szerint felesleges is, hiszen a nyilvánossághoz közvetítés jogának fogalmilag haszonszerző jellege van, mivel a szerző vagyoni jogai közé tartozik, amely azt jelenti, hogy a szerző maga hasznosíthatja a művét.

4.6. Tudatosság

Az EUB elé 2015-ben ismét egy linkeléssel kapcsolatos probléma került. Azonban ez esetben a kérdés jóval összetettebb, mint a Svensson, illetve Bestwater ügyekben. A GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands BV és társai⁷⁷ ügy (a továbbiakban: GS Media ügy) tényállása szerint a Sanoma a C. Hermès által, megrendelésre készített képeket, azok kizárólagos jogosultjaként 2011 decemberében tette volna közzé. Ez év októberében azonban a GS Media által üzemeltetett Geen Stijl weboldal szerkesztősége hozzájutott a Filefactory.com elektronikus mappájára mutató linkhez, mely jogosulatlanul tartalmazta e képeket. A Sanoma előzetes felszólítása ellenére a Geen Stijl közzétett egy cikket, melyben a képek közül egy szerepelt is, illetve a cikk a képeket tartalmazó mappára mutató hiperlinkkel végződött. Ezután is sikertelenül szólította fel a Sanoma a Geen Stijl-t a link eltávolítására, azonban idő közben a Filefactory weboldaláról – szintén kérésre – törölték a képeket. A Sanoma ismételt felszólítása ellenére a Geen Stijl egy újabb cikket tett közzé a jogvitáról, melyben immár az Imageskack.us weboldal linkjét tette közzé, ahol a képek némelyike megtalálható volt. Azonban ezen új honlapról is törölték a képeket. Ez nem állította meg a Geen Stijl-t, harmadszorra is megosztott egy, a képekre mutató hiperlinket, illetve már a cikkhez „kommentelők” is több linket osztottak meg hozzászólásaikban, melyeken szintén a képek voltak láthatók. A Sanoma végül keresetet indított a GS Media ellen, mely jogvitát elsőfokon a Sanoma, másodfokon a GS Media nyert. Az ügy végül a Hoge Raad der Nederlandenhez (Hollandia legfelsőbb bírósága) került, mely megállapította, hogy a Svensson és Bestwater ügyekből nem lehet egyértelműen megtalálni a megoldást, így előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett. Az előterjesztő bíróság három

⁷⁶ SCF indítvány 138. pont

⁷⁷ C-160/15. sz. ügy. GS Media BV v. a Sanoma Media Netherlands BV. [ECLI:EU:C:2016:644] (a továbbiakban C-160/15. sz. GS Media ügy)

igencsak összetett kérdésével az EUB összefoglalása szerint arra kereste a választ, hogy „*az a tény, hogy valamely internetes oldalon olyan védett művekhez vezető hiperlinket helyeznek el, amelyek egy másik internetes oldalon a szerzői jogi jogosult engedélye nélkül hozzáférhetőek, az [InfoSoc] irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősül-e, és ha igen, milyen körülmények fennállása esetén.*”⁷⁸

A Bíróság először a jogpolitikai célokra emlékeztetett (a szerzők kizárólagos jogának preventív jellege, a magas szintű oltalom létrehozása mellett a jogosultak és felhasználók érdekei közötti egyensúly létrehozása, jogharmonizáció, stb.), majd az ítélet 34. pontjában kijelentette, hogy „*ezen értékelésnél több, nem önálló jellegű és egymástól függő, kiegészítő kritériumot kell figyelembe venni. Mivel e kritériumok különböző konkrét helyzetekben igen változó erősséggel lehetnek jelen, ezeket egyenként és egymással kölcsönhatásban is alkalmazni kell.*” Így vizsgálta a felhasználó szerepét a közvetítésben, a nyilvánosságot, mint meghatározatlan számú közönséget, a közönség újdonságát, a speciális technikai módot és a haszonszerzési jelleget. Ezután rámutatott arra, hogy a Svensson és Bestwater ügyekben hozott ítélet nem alkalmazható a jelen tényállásra, mivel ott a Bíróság a korábban a jogosult hozzájárulásával szabadon hozzáférhetővé tett műveket tartalmazó weboldalakkal kapcsolatos linkek elhelyezéséről foglalt állást.

Az EUB az ítélet 44-45. pontjában egyetértését fejezte ki a GS Media, a német, a portugál és a szlovák kormány, valamint a Bizottság érvelése mellett, mely szerint, ha az alapeljárásbeli esetet automatikusan „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősítik, az sértené a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságát, illetve nem tartaná tiszteletben az InfoSoc irányelv által kívánt egyensúlyt a szerzői jogi jogosultak és a közérdek között. Ezenfelül a 46. pontban rámutat, hogy annak, aki valamilyen linket szeretne elhelyezni, „*nehézkessé bizonyulhat annak ellenőrzése*”, hogy azon weboldal, melyre a link mutat, a szerző által engedélyezetten közzétett műveket tartalmaz-e. Az pedig már a „hab a tortán”, hogy a link elhelyezését követően az adott oldalra később kerülhetnek olyan tartalmak, melyek sértik a szerző kizárólagos jogát, a link elhelyezőjétől ugyanakkor nem várható el, hogy ezt rendszeresen ellenőrizze. A Bíróság tehát ezen igencsak érzékeny téma megoldására lényegében két fő esetet különböztet meg, amikor a hiperlinket elhelyező személy ezt nem haszonszerzési céllal teszi, és amikor haszonszerzési céllal teszi.

Az első esetben, amennyiben a linkelés nem haszonszerzési céllal történik, „*figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy e személy nem tudja és nem is tudhatja, hogy e művet korábban*

⁷⁸ C-160/15. sz. GS Media ügy 25. pont.

az interneten a szerzői jogok jogosultjának engedélye nélkül már közzétették.”⁷⁹ A 48. pontban ezt azzal indokolja a Bíróság, hogy az ilyen személy általában valóban nincs tudatában a link jogsértő jellegének, valamint, hogy ha az adott mű már elérhető az interneten, az azt használók már egyébként is hozzáférhettek (tehát – bár ezt nem mondja ki az ítélet – nincs „új nyilvánosság”). Mindazonáltal ha „megállapításra kerül, hogy e személy tudta vagy tudnia kellett, hogy az általa elhelyezett hiperlink az interneten jogellenesen közzétett műhöz nyújt hozzáférést, például azért, mert őt a szerzői jog jogosultjai erre figyelmeztették, úgy kell tekinteni, hogy e link elhelyezése [...] „nyilvánossághoz közvetítést” képez.”⁸⁰ A második esetben, amikor a linkek elhelyezése haszonszerzési céllal történik, az azt elhelyező személytől „elvárható”, hogy ellenőrizze annak jogszerű vagy jogellenes mivoltát. Így tehát vélelmezhető, hogy ez esetben az „elhelyezés teljesen tudatosan történt”.⁸¹ Ha az így felállított vélelmet nem sikerül megdönteni, a cselekmény „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősül.

Tehát „[a] Bíróság annak megállapításánál, hogy jogsértés történt-e vagy sem, olyan új tesztet állított fel, amelyben nem a felelősség tekintetében vette számításba a felhasználó tudatállapotát, hanem a vagyoni/engedélyezési jog fennállása tekintetében.”⁸² Így voltaképpen amennyiben a felhasználó haszonszerzési céllal helyezte el a linket, vélelmezni kell, hogy tudott annak jogsértő jellegéről, így megtörténik a nyilvánossághoz közvetítés, míg ha a haszonszerzési célzat hiányzik és a tudata nem terjedt ki a jogsértésre, nem. GRAD-GYENGE tanulmányában rámutat az ezzel kapcsolatban felmerülő problémákra: vajon megdönthető-e a haszonszerzési célzathoz fűződő vélelem, illetve a nem haszonszerzési célzattal megvalósuló elhelyezés esetén hogyan kell értelmezni a tudatállapot mércét? Erre valószínűleg csak a további joggyakorlat fog érdemben választ adni, azt azonban már most láthatjuk, miért okozhat gondot ez a fajta megközelítés.⁸³

A Bíróság ezzel a döntésével „szakít a vagyoni jog fennállása tekintetében fennálló objektív mércével, valamint áttérli a felhasználó/jogsértő szubjektuma figyelembevételének lehetőségét az anyagi jog területére.”⁸⁴ Így ugyanis a szerző jogának fennállását a felhasználótól teszi függővé. GRAD-GYENGE igencsak találó dologi jogi hasonlatával szemléltetve: „a tulajdonjog fennállását teszi attól függővé (és nem a felelősségre vonást a

⁷⁹ C-160/15. sz. GS Media ügy 47. pont.

⁸⁰ C-160/15. sz. GS Media ügy 49. pont.

⁸¹ C-160/15. sz. GS Media ügy 51. pont.

⁸² GRAD-GYENGE Anikó: A jogsértésért való felelősség vagy a nyilvánossághoz közvetítési jog új határai. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*. 2017/12. 12. [a továbbiakban: GRAD-GYENGE (2017)] <https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/files/kiadv/szkv/szemle-2017-05/01-gyengeaniko.pdf>

⁸³ GS Media ügyben ld. még: Pekka SAVOLA: EU Copyright Liability for Internet Linking. *Journal of Intellectual Property, Information Technology, and Electronic Commerce Law*. 2017/8. 139–150.

⁸⁴ GRAD-GYENGE (2017) i. m. 13.

jogsértésért vagy a konkrét szankció kiszabhatóságát), hogy a jogsértő számára felróható volt-e a jogsértés.”

Mindamellett tehát, hogy életszerű megközelítésből próbálta a Bíróság megoldani a kérdést, mivel valóban nem elvárható az internetet nap, mint nap használó és azon linkekkel eligazodó tömegetől, hogy minden alkalommal ellenőrizték azok jogszerűségét, ismét egy talán feloldhatatlan „csapdát állított” maga elé. Ezen kívül valóban csak zárójelben megjegyzendő, hogy bár az EUB-nak nem feladata a szerző személyhez fűződő jogosultságait vizsgálni és védeni, sőt arra hatásköre sincsen (így azt nem is teszi), azonban a GS Media ügyben ismertett tényállás első feloldandó kérdése lehetne, hogy a Filefactory (a képeket először elérhetővé tevő weboldal) sértette a szerző nyilvánosságra hozatalhoz fűződő jogát.

A haszonszerzési célzat és a tudatosság összefüggésével megvalósult új kritériumot tesztelte a Bíróság az ún. Filmspeler⁸⁵ ügyben, amikor is Jack Frederik Wullems olyan multimédia-lejátszókat árusított, melyekben gyárilag betáplált, többek között a szerző engedélye nélkül közzétett műveket tartalmazó linkek voltak. Wullems ezt kifejezetten reklámozta is, az eszközzel könnyen, felhasználó-barát módon elérhetőek voltak az említett linkek. Jelen fejezet szempontjából a Bíróság ítéletének 50-51. pontját érdemes említeni, melyekben a fent bemutatott vélelem beálltát vizsgálta. Wullems ugyanis vitathatatlanul haszonszerzési céllal árusította a szóban forgó eszközöket, ennek reklámjában fel is tüntette, hogy az illegálisan nyilvánosságra hozott műveket tartalmazó linkeket tartalmaz. A jogsértésnek tehát abszolút tudatában volt, az EUB így megállapította a nyilvánossághoz közvetítés jogának megsértését.⁸⁶

Többek között ezt a kritériumot használta fel a Bíróság az ún. The Pirate Bay⁸⁷ ügyben is. Ennek tényállása szerint a Ziggo BV és az XS4All internetszolgáltatók előfizetői nagy számban használták a The Pirate Bay (a továbbiakban: TPB) torrent oldalt, amelyen keresztül szerzői jog által védett tartalmakhoz fértek hozzá jogellenesen. Ezért a Stichting Brein szerzői jogok jogosultjainak érdekvédelmét ellátó, holland alapítvány perben kérte kötelezni a szolgáltatókat, hogy blokkolják a TPB online megosztó platform domainneveit (tartománynév) és IP (internetprotokoll) címeit. Az elsőfokú bíróság helyt adott a kérelemnek, a Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia legfelsőbb bírósága) a fellebbviteli eljárásban elutasította azt és

⁸⁵ C-527/15 sz. ügy. Stichting Brein v. Jack Frederik Wullems [ECLI:EU:C:2017:300] (a továbbiakban: C-527/15 sz. Filmspeler ügy)

⁸⁶ Filmspeler ügyben ld. bővebben: UJHELYI Dávid: Döntés született a Filmspeler ügyben – Mi lesz veletek multimédia-lejátszók? *Szerzői jog a XXI. században*. 2017. 05. 03.

<https://copy21.com/2017/05/dontes-szuletett-a-stichting-ugyben-mi-lesz-veletek-multimedia-lejatszok/>

⁸⁷ C-610/15. sz. ügy. Stichting Brein v. Ziggo BV és XS4All Internet BV [ECLI:EU:C:2017:456] (a továbbiakban: C-610/15. sz. TPB ügy).

előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett, mivel úgy ítélte meg, hogy nem lehet teljes bizonyossággal megállapítani, hogy a TPB a nyilvánossághoz közvetítés jogát sérti.

Az EUB megállapította, hogy noha a szerzői jog által védett műveket nem a TPB üzemeltetői, hanem annak felhasználói töltötték fel a platformra, ugyanakkor az üzemeltetők *”a magatartásuk következményeinek teljes ismeretében járnak el a védelem alatt álló művek rendelkezésre bocsátása érdekében, indexálva és a kategorizálva az említett platformon lévő torrentfájlokat, amelyek e fájlok felhasználói számára lehetővé teszik, hogy e műveket megtalálják”*.⁸⁸ Ezzel tehát a Bíróság szerint a „közvetítés” kritériuma fennáll, majd a „nyilvánosság” feltételét is meglévőnek ítélte. A döntés összefoglalójában végül „rögzíti, hogy a TPB a jogsértésről való tudomására vonatkozó vélelem fennállása (illetve megdöntésének sikertelensége) miatt felhasználás nélkül is, közvetett magatartása révén megvalósítja a nyilvánossághoz közvetítést. Ezzel pedig itt *a tudatállapot szintén nem a jogsértés, hanem a vagyoni jog fennállásának a feltételévé is válik.*”⁸⁹ „Kisarkítva az ítélet tartalmát a Bíróság az Európai Unió szerzői jogában intézményesítette a mögöttes vagy közvetett felelősség rendszerét a torrent oldalak tekintetében.”⁹⁰

Szeretném ismételten hangsúlyozni a Bíróság drasztikus megoldását a torrent oldalak ellen folyó, évek óta tartó küzdelemre. Annak ellenére, hogy az oldal üzemeltetői mindössze közvetett magatartással vesznek részt a közvetítésben – keresőkkel, kategorizálással, stb. – mivel azt maguk a felhasználók végzik, az EUB csupán a tudatosság feltételének teljesülése miatt megállapította a nyilvánossághoz közvetítést.

4.7. Közönség által való szándékos érzékelés

Itt kezdetben ismét vissza kell kanyarodnunk az olasz fogorvosi rendelőt érintő SCF ügyre. Annak ítéletében ugyanis a Bíróság a haszonszerzési célzat vizsgálatával összefüggésben megállapította, hogy ahhoz hozzátartozik, hogy a közönség *„fogékony”* legyen a közvetítésre. Mivel azonban a fogorvosi rendelőbe a páciensek kizárólag a kezelés céljából mennek, és nem

⁸⁸ C-610/15. sz. TPB ügy 36. pont.

⁸⁹ GRAD-GYENGE (2017) i. m. 12.

⁹⁰ UJHELYI Dávid: Nyilvánossághoz közvetítési morzsák az EUB-tól #14: A C-610/15 Stichting Brein v Ziggo BV (The Pirate Bay) ügy. *Szerzői jog a XXI. században*. 2017. 07. 06.
<https://copy21.com/2017/07/nyilvanossaghoz-kozvetitesi-morzsak-az-eub-tol-14-a-c%E2%80%9161015-stichting-brein-v-ziggo-bv-the-pirate-bay-ugy/>.

az ott sugárzott „háttérzene” élvezetéért, „[...] *nem feltételezhető, hogy az átlagos fogorvosi páciéntúra fogékony lenne a szóban forgó sugárzásra*”.⁹¹ Így tehát – ahogy arról már az előzőekben szó volt, - az EUB nem állapította meg a haszonszerző jelleget, következésképpen a nyilvánossághoz közvetítés megvalósulását sem. Ezzel a Bíróság egyébként ismét szembe megy a TRSTENJAK Főtanácsnok által írt indítvánnyal, mivel annak 139. pontjában a páciensek akaratáról kifejezetten kimondja, hogy „[a] közvetítés nyilvánosságának megítélése során *nem játszik szerepet az a körülmény sem, hogy a közvetítés a páciensek akarata nélkül történik, és ők adott esetben akár zavarónak is tekinthetik azt.*”

Az SCF ügynek komoly hatása volt a már szintén említett Reha ügyre, melynek tényállása szerint a Reha Training (a továbbiakban: Reha) egy rehabilitációs központot működtet balesetben megsérült személyek műtét utáni rehabilitációs kezelése céljából. E központ két várótermében és egy edzőtermében televízió-készülékeket helyeztek el, melyeken keresztül lehetővé tették a páciensek számára a televíziós műsorok vételét. A Reha azonban nem kért a Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV-től (a továbbiakban: GEMA) hozzáférhetővé tételre vonatkozó engedélyt, így jogdíjat sem fizetett, ami miatt a GEMA keresetet nyújtott be az Amtsgericht Kölnhöz (kölni járási bíróság) kártérítés megfizetése céljából. Első fokon meg is ítélte ezt a bíróság, a Reha azonban fellebbezett a Landgericht Kölnhöz (kölni területi bíróság), amely viszont bár úgy ítélte meg, hogy a kérdéses ügy megvalósítja a nyilvánossághoz közvetítést a Bíróság ítélkezési gyakorlata által kialakított kritériumok alapján, azonban az SCF ügyben hozott döntés fent említett 98. pontja elbizonytalanította ettől. Ezért előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett, melyben kiemelte a Reha és SCF ügyek közötti párhuzamot, illetve kérdései is főleg erre irányultak. Így a kérdést előterjesztő bíróság többek között a közönség „fogékonyságát” is kiemelte, rámutatva, hogy az SCF ügyben releváns jelleggel bírt, hogy a páciensek akaratuktól függetlenül részesülnek a közvetítésben, márpedig a Reha „*páciensei szintén akaratuktól és választásuktól függetlenül nézik a televíziós műsorokat.*”⁹² Az első előterjesztett kérdés ennek megfelelően többek között erre irányul, nevezetesen, hogy az InfoSoc vagy a Bérlet irányelv szerinti nyilvánossághoz közvetítés megítélésének szempontjából „*nem lényegtelen, hogy az érintett felhasználás haszonszerzési jelleggel bír, ezenkívül hogy a közönség fogékony erre a közvetítésre, és az nem csak véletlenül érte el őt, de ez nem szükségszerű feltétele a nyilvánossághoz közvetítésnek?*”

⁹¹ C-135/10 sz. SCF ügy 98. pont.

⁹² C-117/15 sz. Reha ügy 18. pont.

A kérdés első, haszonszerzési jellegre irányuló felét már fent tárgyaltuk, azonban a Bíróság azzal összefüggésben válaszolta meg a kérdés második felét, mely szerint a haszonszerzés jellege nem meghatározó és nem is irreleváns, különösen az esetleges díj meghatározásakor. *„Ez utóbbi összefüggésben lehet releváns a közönség „fogékonysága”*”. Jelen ügyben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a rehabilitációs központban gyógyuló páciensek ott tartózkodásának „élvezeti értékéhez” hozzájárulhat a televíziós műsorok közvetítése, – a többi feltétel fennállása mellett – emiatt megvalósul a nyilvánossághoz közvetítés.

Ebben a kérdésben egyébként ismét szembe ment a Bíróság az – ez esetben Yves Bot Főtanácsnok által írt – főtanácsnoki indítvánnyal. A közönség fogékonyságát ugyanis olyan szubjektív kritériumnak tartotta, melyet nem szabad döntő tényezőnek tekinteni a haszonszerzési jelleg megállapításánál, mivel az nehezen alkalmazható a gyakorlatban. Ezen kívül emlékeztet arra, hogy a Bíróság már (az SGAE ítéletben) kimondta: a nyilvánossághoz közvetítés fennállásához elegendő, ha a művet úgy bocsátják a közönség rendelkezésére, hogy annak tagjai ahhoz hozzá tudjanak férni. *„A közönség tényleges és szándékos hozzáférése tehát nem szükséges a nyilvánossághoz közvetítés fennállásának megállapításához.”*⁹³

Ismét bírálja a Bíróság megállapítását FICSOR, szerinte ugyanis *„[a] cselekmény megvalósulása kizárólag a közvetítést végző személyén múlik. A cselekmény befejezettsége szempontjából a nyilvánosság tagjainak a közvetítéshez való viszonya – vagyis, hogy „akarattuktól függően” részesülnek-e a közvetítésben, „fogékonyak-e” arra, vagy az csak „véletlenül érte el” őket – irreleváns.”*⁹⁴ Szerinte csak a díjszabás szempontjából lehet ennek jelentősége. Rámutat tehát, hogy ez önmagában nem indokolná a nyilvánossághoz közvetítés megállapításának elutasítását.

A közönség fogékonyságának feltételével ráadásul véleményem szerint a Bíróság itt már nem csak, hogy a felhasználótól teszi függővé a szerzői kizárólagos jog fennállását – ahogyan azt a tudatosság kritériumával teszi, – hanem a felhasználó által célzott közönségtől.

4.8. Tárgyi eszköz rendelkezésre bocsátása

Jelen fejezet kifejtése előtt kezdetben emlékeztetnék az InfoSoc irányelv (27) preambulum-bekezdésére, mely szerint *„[a] közvetítést lehetővé tevő, illetve azt megvalósító fizikai eszközök*

⁹³ Yves Bot főtanácsnok indítványa a C-117/15. sz. Reha ügyben. [ECLI:EU:C:2016:109] (a továbbiakban: Reha indítvány) 67. pont

⁹⁴ FICSOR J. Mihály: Gema v. Reha Training and the CJEU case law on the right of communication to the public – an opportunity for revision and consolidation. *Copyright See-Saw*. 2015. 06. 05. 38. http://www.copyrightseesaw.net/archive/?sw_10_item=69

rendelkezésre bocsátása önmagában nem minősül az ezen irányelv értelmében vett közvetítésnek.”

A Bíróság először az SGAE ügyben értelmezte ezt az irányelvben felállított kivételt. Az előterjesztő bíróság harmadik kérdésére úgy válaszolt az EUB, hogy a televízió készülékeknek a szállodai szobákban való elhelyezése, tehát a tárgyi eszköz biztosítása önmagában, noha nem valósít meg nyilvánossághoz közvetítést, de arra technikailag alkalmas lehet. *„Ennél fogva, ha az ott elhelyezett televíziókészülékek segítségével a szálloda az e létesítmény szobáiban tartózkodó vendégei számára adásjeleket közvetít, akkor nyilvánossághoz közvetítésről beszélhetünk, függetlenül attól, hogy az milyen jelátviteli módszer alkalmazásával történik.”*⁹⁵ Ezt kétféleképpen érthetjük.⁹⁶ Egyrészt úgy, hogy a tárgyi eszköz nem képez a (27) preambulum-bekezdés alóli kivételt, másrészt úgy, hogy a készülékek fogalmilag nem jelentenek kivételt, de e készülékek szállodai szobákban való elhelyezése felhasználási cselekményt valósít meg.⁹⁷ A GRAD-GYENGE – FALUDI szerzőpáros ez utóbbi értelmezéssel ért egyet.

Az SCF ügy ítélete nem említi a tárgyi eszköz önmagában való rendelkezésre bocsátását, azonban a Főtanácsnoki Indítvány egy lényeges értelmezését adja annak. TRSTENJAK szerint ugyanis *„még nem valósítják meg a nyilvánossághoz közvetítést azok a személyek, akik lejátszóberendezéseket bocsátanak rendelkezésre anélkül, hogy ellenőrizhetnék a szerzői jogilag védett művekhez való hozzáférést.”*⁹⁸ Erre három példát hoz fel, mégpedig a televízió- illetve rádiókészülékek eladását vagy bérbeadását, valamint az internetszolgáltató által biztosított internet-hozzáférést.

Túlmege a műszaki eszközök rendelkezésre bocsátásán az Airfield⁹⁹ ügyben megvalósuló közvetítés is. Ennek tényállása szerint az Airfield egy műholdas program-csomag szolgáltató, mely a Canal Digitaal műszaki közreműködését veszi igénybe ahhoz, hogy a különböző műsorsugárzó szervezetek műsorait kódolják, illetve hogy műholdon keresztül Belgiumban és Luxemburgban sugározhassák. Az Airfield előfizetői e jeleket a Canal Digitaal által az Airfield rendelkezésére bocsátott dekódoló kártya segítségével dekódolhatják. A Sabam és az Agicoa közös jogkezelő szervezetek azonban úgy ítélték meg, hogy az Airfield a BUE szerinti tovább sugárzást végez. Az Airfield és a Canal Digital védekezésül azt adta elő, hogy csak a

⁹⁵ C-306/05. sz. SGAE ügy 46. pont

⁹⁶ FALUDI – GRAD-GYENGE i. m. 82.

⁹⁷ Uo.

⁹⁸ SCF Indítvány 95. pont

⁹⁹ C-431/09. és C-432/09. sz. egyesített ügyek Airfield NV, Canal Digitaal BV v. Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (Sabam) és Airfield NV v. Agicoa Belgium BVBA [ECLI:EU:C:2011:648]

műsorsugárzó szervezetek megbízásából végeznek műszaki intézkedéseket. A jogkezelő szervezetek keresetet nyújtottak be a rechtbank van eerste aanleg te Brusselhez (brüsszeli elsőfokú bíróság), mely úgy ítélte meg, hogy az Airfield és a Canal Digitaal megsértik a szerzői jogokat, azonban azok fellebbezése után a hof van beroep te Brussel (brüsszeli fellebbviteli bíróság) előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett az EUB előtt.

A jelen ügyben a Bíróság a Műhold irányelvet értelmezte, melynek 2. cikke szerint minden, műhold útján történő nyilvánossághoz közvetítést a szerzői jogok jogosultjának engedélyeznie kell. Ezt az engedélyt azonban nem szerezheti meg az, akinek tevékenysége az InfoSoc irányelv (27) preambulumbekzdése szerinti közvetítést lehetővé tevő, illetve azt megvalósító tárgyi eszközök rendelkezésre bocsátására korlátozódik. *„Márpedig ez a tevékenység nem egyezik meg az eredeti adás vételét annak kiterjedési területén belül garantáló vagy azt javító tárgyi eszközök pusztá rendelkezésre bocsátásával, [...] hanem közreműködésnek minősül, ami nélkül az említett előfizetők nem érhetik el a sugárzott műveket.”*

Filmspeler ítéletben a Bíróság még tovább ment, és egy elméleti szerzői jogi értelmezés szerinti terjesztési, forgalmazási, azaz dologi hordozók adásvételében megvalósuló felhasználást minősített nyilvánossághoz közvetítésnek.¹⁰⁰ Az ügy tényállását már ismertettem, annak lényege, hogy a multimédia lejátszót forgalmazó Wullems ezen eszközökre olyan linkeket helyezett el, melyek a szerzői jogok jogosultjának engedélye nélkül elhelyezett tartalmakra mutattak. Az ítéletben a Bíróság megállapította, hogy bár az InfoSoc irányelv (27) preambulumbekzdése szerint megvalósuló egyszerű rendelkezésre bocsátás nem valósít meg közvetítést, ez az eset azon túlmutat.

Mindebből látható tehát, hogy az EUB az általános nyilvánossághoz közvetítés fogalmát a fizikai, műszaki értelemben vett tényleges közvetítés fogalmán túlmenően rendre kiterjeszti az eszköz típusú, közreműködő jellegű cselekményekre is, ezzel ténylegesen szélesre nyitva a jogvédelmi „ernyőt”.¹⁰¹

4.9. Kizárólagos jog és díjigény közti különbség

A már jól ismert SCF ügyben a kérdést előterjesztő bíróság harmadik kérdése így szólt: *„A nyilvánossághoz közvetítésnek a [...] fogalma megegyezik-e annak a [Bérlet] és [InfoSoc] irányelvekben foglalt közösségi jogi fogalmával, nemleges válasz esetén pedig melyik jogforrás*

¹⁰⁰ SÁR i. m. 141.

¹⁰¹ SÁR i. m. 141.

*irányadó?*¹⁰² A Bíróság az ítélet 74. pontjában kimondta, hogy az InfoSoc irányelv 3. cikk (1) bekezdése és a Bérlet irányelv 8. cikk (2) bekezdése szerinti „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmat „nem azonos összefüggésben használják, és ez a fogalom ugyan hasonló, részben mégis eltérő célra irányul.” Ezt lényegében azzal magyarázza a következő pontban, hogy az InfoSoc irányelv szerinti, szerzőket megillető jog *preventív* jellegű, míg a Bérlet irányelvben az előadóművészeket és hangfelvétel-előállítókat *kompenzációs* jellegű jog illeti. A különbséget tehát a Bíróság a tekintetben állapította meg, hogy „a szerzők joga kizárólagos, míg az előadóművészeké és hangfelvétel-előállítóké csupán díjigény jellegű.”¹⁰³ Ezután egyébként anélkül, hogy azt megindokolta volna, a Bíróság a Bérlet irányelv rendelkezéseit tartotta irányadónak az ügyben.

Ez részben meghatározta az ún. OSA¹⁰⁴ ügyben született eredményt is, melynek tényállása szerint a cseh közös jogkezelő szervezet, az OSA több százezer cseh korona jogdíj megfizetését kérte a Léčebné lázně gyógyfürdőtől, amiért az televízió- és rádiókészülékeket helyezte el a vendégszobáiban. Az ügy lényegét tekintve az OSA piaci erőfölényének és az azzal való visszaélésnek megállapítására irányul. Az előterjesztő bíróság azonban első kérdésével lényegében arra kereste a választ, hogy összhangban áll-e az InfoSoc irányelvvel az a cseh előírás, amely az egészségügyi ellátás nyújtása körében kizárja a nyilvánossághoz közvetítés jogának fennállását. A Léčebné lázně egyik érve az volt, hogy a Bíróság az SCF ügyben kizárta a hasonló jellegzetességgel bíró egészségügyi intézményt az InfoSoc irányelv hatálya alól. Az EUB azonban ezt rövidre zárta azzal, hogy „e tekintetben elegendő megjegyezni, hogy a fent hivatkozott SCF-ügyben hozott ítéletből fakadó elvek nem irányadók a jelen ügyben, mivel ez utóbbi nem az [InfoSoc] irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében szereplő szerzői jogra vonatkozott, hanem a [Bérlet irányelv] 8. cikkének (2) bekezdése alapján az előadóművészeket és a hangfelvétel-előállítókat megillető kompenzációs jellegű jogra.”¹⁰⁵ Jelen ügyben a Bíróság – részben az SGAE ügygel párhuzamot vonva – az InfoSoc irányelv rendelkezései alapján vizsgálta és állapította meg végül a nyilvánossághoz közvetítés jogának megsértését.

A már szintén ismertetett Reha ügyben a kérdést előterjesztő bíróság második kérdése irányult arra, hogy vajon az InfoSoc irányelv vagy a Bérlet irányelv szerint kell megítélni az

¹⁰² C-135/10 sz. SCF ügy 35. pont

¹⁰³ MIE Javaslat 19.

¹⁰⁴ C-351/12 sz. ügy. OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s. v. Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s. [ECLI:EU:C:2014:110] (a továbbiakban: C-351/12 sz. OSA ügy)

¹⁰⁵ C-351/12 sz. OSA ügy 35. pont

alapügyben fennálló helyzetet, ha a rehabilitációs központban elhelyezett televízió készülékeken sugárzott művek mind a szerzők, mind a szomszédos jogi jogosultak jogait érinti.

Itt érdemes megismerni a már említett MIE Javaslat [melyet a Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület (MIE), a Magyar Szerzői Jogi Fórum Egyesület (MSZJF) és a ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért 2015 júniusában nyújtott be a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala részére abból a célból, hogy ösztönözze Magyarország beavatkozóként történő fellépését az EUB előtt a Reha ügyben folyó előzetes döntéshozatali eljárásba] erre vonatkozó kezdeményezését. Az ugyanis rámutat, hogy *„[c]supán arról van szó, hogy míg a szerzői jogban a nyilvános előadás joga [...] és a nyilvánossághoz közvetítés joga [...] kiegészítik egymást, addig a szomszédos jogok körében a nyilvános előadás típusú felhasználás is a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalma és joga alá tartozik [...]”*¹⁰⁶ Tehát bírálja a Bíróság előbb ismertetett megállapítását, miszerint a kizárólagosság és a díjigény közötti különbség lenne meghatározó. Rámutat, hogy ez *„nem jelent valódi különbséget azt illetően, hogy mi minősül „nyilvánosság”-nak, illetve hogy mit kell a nyilvánossághoz közvetítés alapvető feltételének tekinteni.”*¹⁰⁷

Az EUB, noha nem tesz említést a magyar kormány beavatkozásáról, mégis úgy tűnik, annak megfelelően módosította a megkülönböztetés mibenlétét. Ítéletének 30-35. pontjaiban ugyanis, bár ismét – egyébként helyesen – megállapítja a fent írt különbséget, kiemeli, hogy ez nem jelenthet megkülönböztetést a nyilvánosság fogalmának megítélésénél. Egyetért a főtanácsnoki indítvánnyal abban a tekintetben, hogy *„ezen irányelvek szövege szerint ezek a jogok ugyanabból a kiváltó tényezőből, nevezetesen a védelem alatt álló művek nyilvánossághoz közvetítéséből erednek.”*¹⁰⁸ Végül helyesen megállapítja, hogy *„[k]övetkezésképpen e fogalmat azonos kritériumok alapján kell értékelni, különösen azért, hogy ne alakulhassanak ki ellentmondásos és összeegyeztethetetlen értelmezések az alkalmazandó rendelkezés függvényében.”*¹⁰⁹

4.10. Közvetítő szolgáltatók felelősségének kiszélesítése

Keretes szerkezetbe foglalva, ahogy az első, úgy két utolsó jogesetünk sem kifejezetten a nyilvánossághoz közvetítés jogához fűződik, de az azzal kapcsolatos jogsértésekre sokszor

¹⁰⁶ MIE Javaslat 4.

¹⁰⁷ MIE Javaslat 19.

¹⁰⁸ C-117/15. sz. Reha ügy 32. pont

¹⁰⁹ C-117/15. sz. Reha ügy 34. pont

megoldást nyújthat. Az InfoSoc irányelv „Szankciók és jogorvoslatok” alcímen szabályozott 8. cikk (3) bekezdésének¹¹⁰ oka az (59) preambulum-bekezdésben keresendő, mely deklarálja, hogy a közvetítő szolgáltatók lehetnek sokszor olyan helyzetben, hogy megakadályozzák a digitális jogsértő tevékenységeket, ugyanis erre az általuk nyújtott szolgáltatásokat használják fel harmadik személyek. Az tehát egy preventív jellegű szabályozás.

Az ún. UPC Telekabel Wien¹¹¹ ügyben, két filmgyártó cég (a Constantin Film és a Wega) miután észlelte, hogy általuk gyártott filmeket kínál letöltésre és „streamelésre” egy weboldal, bírósághoz fordult, hogy az kötelezze a UPC Telekabelt az említett weboldal letiltására előfizetői előtt. Az elsőfokú bíróság a kívánt technikai intézkedések megjelölésével kötelezte is erre a szolgáltatót. A fellebbviteli bíróság később azonban ezt a végzést megváltoztatta abban a részben, hogy tekintve, hogy a német szerzői jogi törvényt az InfoSoc irányelvvel összhangban kell értelmezni, a UPC Telekabel annak 8. cikk (3) bekezdése szerinti közvetítő szolgáltatónak minősül. Így tehát mindössze arra kötelezhető, hogy ideiglenes intézkedést tegyen a közvetítő szolgáltatókkal szemben, annak módját szabadon választhatja meg. A UPC Telekabel erre védekezésként azt adta elő, hogy figyelembe véve, hogy a szóban forgó weboldallal nem áll szerződéses viszonyban, nem minősülhet az InfoSoc irányelv említett bekezdése szerinti közvetítő szolgáltatónak. Ellenállásának oka egyébként az volt, hogy a weboldal letiltásához szükséges intézkedések túl költségesek lettek volna. Végül az Oberster Gerichtshof előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett az EUB előtt.

A Bíróság kezdetben megállapította, hogy a kérdéses weboldal vitathatatlanul az InfoSoc irányelv 3. cikk (2) bekezdése szerinti, jogosultak engedélye nélkül megvalósuló hozzáférhetővé tételt végez. Ezután rámutatott arra, hogy „*az internet-hozzáférést biztosító szolgáltatóknak a kizárása az [InfoSoc] irányelv 8. cikke (3) bekezdésének hatálya alól lényegesen csökkentené a jogosultaknak az irányelv által megvalósítani kívánt védelmét.*”¹¹² Ezen kívül elutasította a UPC Telekabel kifogását arra nézve, hogy nem áll szerződéses viszonyban a weboldallal, ugyanis az InfoSoc irányelv nem állít ilyen feltételt a szóban forgó bekezdésben. Így tehát közvetítő szolgáltatónak minősítette a UPC Telekabelt.

Hasonlóan alakult a Mc Fadden¹¹³ ügy is, melyben a Tobias Mc Fadden által vezetett vállalkozás üzlethelyisége a nyilvánosság számára elérhető, ingyenes és névtelen vezeték

¹¹⁰ InfoSoc Irányelv 8. cikk (3): „A tagállamok biztosítják, hogy a jogosultak kérelmezhesék az ideiglenes intézkedést olyan közvetítő szolgáltatókkal szemben, akiknek a szolgáltatásait harmadik személy szerzői jog vagy szomszédos jogok megsértése céljából veszi igénybe.”

¹¹¹ C-314/12. sz. ügy. UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH [ECLI:EU:C:2014:192] (a továbbiakban: C-314/12. sz. UPC Telekabel ügy)

¹¹² C-314/12. sz. UPC Telekabel ügy 33. pont.

¹¹³ C-484/14. sz. ügy Tobias Mc Fadden v. Sony Music Entertainment Germany GmbH [ECLI:EU:C:2016:689]

nélküli helyi hálózatot (WiFi-t) működtetett. Azonban erre csatlakozva valaki névtelenül és jogosulatlanul letöltött egy zeneművet, mely hangfelvételnek a Sony Music az előállítója. Utóbbi ezért kártérítést és a jogsértés abbahagyását követelte a bíróságon Mc Faddentől. Az ügy végül az EUB elé került, amely „*az arányosság és átláthatóság követelményeivel összhangban ugyan, de megállapította [...] az Európai Parlament és a Tanács szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK irányelve (Jogérvényesítési irányelv) 11. cikke szerint a jogsértő on-line nyilvánossághoz közvetítés[s]el kapcsolatban a jogvédett tartalmakhoz való hozzáférés megakadályozására irányuló kötelezettség[e]t.*”¹¹⁴

5. Digitális egységes piac

Láthatjuk tehát, hogy az EUB nehezen birkózik meg az elé kerülő kihívásokkal, mind közül az egyik legnagyobb akadályt azonban az online világ, azaz a dolgozat bevezetőjében is hangsúlyozott digitalizáció elterjedése, és annak alulszabályozottsága jelenti. Az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) ennek gazdasági jelentőségét felismerve egy digitális egységes piac¹¹⁵ kiépítésére törekszik, melynek része a szerzői jogi szabályozás megreformálása. Ennek keretében több irányelv- és rendelettervezet született, illetve egy rendelet a dolgozat írásának napjaiban válik alkalmazhatóvá. Ezek hatással lesznek a nyilvánossághoz közvetítés jogának megítélésére is, az alábbiakban röviden ezt szeretném bemutatni, a Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület ezzel kapcsolatos véleményét¹¹⁶ (a továbbiakban: MIE Vélemény) figyelembe véve.

A 2015. decemberében létrejött, „*A korszerű, európaibb szerzői jogi keret felé*”¹¹⁷ elnevezésű közlemény a szerzői joggal kapcsolatos megvalósítandó célokat tűzte ki. Ennek 4. pontja kifejezetten a nyilvánossághoz közvetítés (itt: nyilvánossággal való kommunikáció) szabályozásának megreformálását irányozta elő. Rávilágított, hogy szükséges a nyilvánossághoz közvetítés és az elérhetővé tétel fogalmának új meghatározása, mivel az „*eldönti, hogy mi minősül az interneten olyan cselekménynek, amelyre vonatkozóan a szerzők és a kreatív iparágak jogokat követelhetnek maguknak, valamint engedélyezésről és ellenszolgáltatásról tárgyalhatnak.*” Felismerte, hogy bizonytalanság uralkodik mind a

¹¹⁴ SÁR i. m. 144.

¹¹⁵ COM(2015) 192.

¹¹⁶ Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület: *Vélemény a szerzői jogi keretrendszer modernizálásával kapcsolatos második szabályozási csomagról*. 2016. október 10. Elérhető:

http://www.mie.org.hu/velemenyek/MIE%20velemeney161010_szerzoi_jogi_keretrendszermod_konzultacio.pdf

¹¹⁷ COM(2015) 626.

nyilvánossághoz közvetítés definícióját, mind annak a feltételeit illetően, mely a Bíróság gyakorlatában is megmutatkozik. Ennélfogva megszabta, hogy a Bizottság megvizsgálja, milyen intézkedések szükségesek ezen a területen.

A MIE Vélemény említést tesz a COM(2016) 592. számú közleményben megnevezett első célról, nevezetesen: „(i.) szélesebb körű online hozzáférést biztosítani a tartalmakhoz az EU-ban és új közönségeket elérni”.¹¹⁸ Ezt ugyanis úgy tekinti, mint amellyel a Bizottság elfogadni látszik az „új nyilvánosság” elméletet. Azonban véleményem szerint annak ellenére, hogy a mondatban szerepel az „új közönség” kifejezés, az itt nem a nyilvánossághoz közvetítés feltételeként tűnik fel, hanem mindössze a Bizottság új szinteket szeretne elérni, több felhasználónak biztosítani az online világhoz való hozzáférést. Ezt egyébként a MIE Vélemény annak említésével meg is erősíti, hogy később ez sehol nem szerepel a közleményben.

A digitális egységes piacon a szerzői jogokról szóló irányelvtervezet¹¹⁹ (a továbbiakban: DSM Irányelv-tervezet) a COM(2015) 626. számú „közleményben feltárt konkrét kérdések megoldását célzó intézkedések közé tartozik”¹²⁰, ugyanakkor a nyilvánossághoz közvetítés definiálásának hiányosságára nem ad megoldást. Az irányelvtervezet 38-39. preambulum-bekezdésének, illetve a 13. cikkének viszont jelentősége van a nyilvánossághoz közvetítés joga tartalmának szempontjából. Ez deklarálja a közvetítő szolgáltató – itt: a felhasználók által feltöltött művet és egyéb teljesítményt tároló és nyilvánosan hozzáférhetővé tevő, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók – felelősségét. Ezeket ugyanis kötelezni tervezi engedélyezési megállapodás kötésére a jogosultakkal, kivéve, ha a jogsértésről nincsen tényleges tudomásuk, vagy a tudomásszerzést követően azonnal intézkednek annak megszüntetéséről.¹²¹ Ez a kivétel azonban nem lesz alkalmazható amennyiben a szolgáltató a felhasználók által feltöltött *nagyszámú* művet és egyéb teljesítményt tárol, illetve tesz hozzáférhetővé. Ez azonban amellet, hogy a „nagyszámú” kifejezés komoly bizonytalanságot okozhat, továbbra sem oldja meg annak problémáját, hogy a Bíróság nem fogadja el a nyilvánossághoz közvetítést többszereplős folyamatként „(kódolt műsorhordozó jelek közvetlen betáplálása, [és] azokat a közönséghez eljuttató műsorterjesztés; védett tartalom nyilvánosan elérhető platformra a közönség tagja által történő feltöltése, és a rendezett/szerkesztett platform rendelkezésre bocsátása)”.¹²² Az irányelvtervezetet tehát még

¹¹⁸ COM(2016) 592. 1. pont.

¹¹⁹ COM(2016) 593.

¹²⁰ COM(2016) 593. 1. pont.

¹²¹ 2000/31/EK irányelv 14. cikk

¹²² MIE vélemény 2.

javítani kell ahhoz, hogy az átfogó megoldást adjon a dolgozatban tárgyalt, a nyilvánossághoz közvetítést érintő problémákra.

Rendeleti úton, a Broadcasting Rendelet-tervezettel kívánja szabályozni a Bizottság a műsorszolgáltató szervezetek online közvetítését, valamint a televíziós és rádiós műsorok továbbközvetítését,¹²³ a rendeletek ugyanis a tagállamokban közvetlenül, átültetés hiányában is alkalmazandók, így biztosítva az egységes szabályozást az EU egész területén. A rendelettervezet célja a Műhold irányelv revíziója, és *„a műsorsugárzást kiegészítő online szolgáltatások határokon átnyúló nyújtását ösztönözni, valamint a más tagállamokból származó televízió- és rádióműsorok zárt hálózaton keresztül történő digitális továbbközvetítését elősegíteni.”*¹²⁴ Bevezeti a származási ország elvét, mely szerint a szerzői jogi szempontból releváns felhasználások, így a nyilvánossághoz közvetítés is a műsorszolgáltató telephelye szerinti országban valósulnak meg. Ezen kívül kötelező közös jogkezelést ír elő a nem online továbbközvetítés tekintetében.

A (12) preambulum-bekezdésben a MIE vélemény szerint a Bizottság túllép az „új nyilvánosság” kritériumán azzal, hogy az eredeztetés és a továbbközvetítés feltétele, hogy azt *„a nyilvánosság általi vételre szánták.”* A MIE vélemény egyébként egy-egy fogalmi pontosítást leszámítva egyetért a rendelettervezettel.

Szintén üdvözlendő a már elfogadott és 2018. március 20-tól alkalmazandó, ún. Hordozhatósági rendelet.¹²⁵ A napjainkban népszerű hordozható eszközök (mobiltelefon, laptop, tablet, stb.) mellett szükség volt a tartalomszolgáltatások hordozhatóságára is, a rendelet alkalmazhatósága előtt ugyanis sokszor a jogszerűen, ellenérték fejében előfizetett tartalmakhoz nem, vagy nem teljes terjedelemben lehetett hozzáférni az előfizetés helyétől eltérő államban. Ennek oka volt, hogy a szerzői jog területi alapon működik, azonban az egyes *„megfelelő jogokra vonatkozó engedély[ek] megszerzésére nem mindig van lehetőség, különösen, ha az adott tartalomra vonatkozó jogot kizárólagos alapon engedélyezik.”*¹²⁶ A rendelet figyelembe veszi az EUB gyakorlatát, az FAPL ügyben pedig a bíróság ki is mondta, hogy az uniós joggal *„ellentétes valamely tagállam olyan szabályozása, amely ebben az államban jogellenessé teszi a valamely más tagállamból származó [...] kódolt műholdas*

¹²³ COM(2016) 594.

¹²⁴ COM(2016) 594. 1. pont

¹²⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1128 rendelete az online tartalomszolgáltatásoknak a belső piacon való, határokon átnyúló hordozhatóságáról.

¹²⁶ 2017/1128/EU (10) preambulum-bekezdés.

műsorsugárzási szolgáltatáshoz való hozzáférést lehetővé tévő külföldi dekódoló eszközök behozatalát, értékesítését és *használatát*.¹²⁷

E rendelet alapján azonban a tartalomszolgáltatók kötelesek lesznek a jogszerűen, ellenérték fejében megszerzett online tartalmakat azonos feltételekkel és minőségben elérhetővé tenni akkor is, amennyiben a felhasználó ideiglenesen az előfizetés országától eltérő államban tartózkodik. Tehát egy német felhasználó által előfizetett Netflix vagy HBO Go előfizetés ugyanolyan tartalommal lesz elérhető például magyarországi vakációján, mint Németországban – annak ellenére, hogy a magyar felületeken jellemzően kevesebb mű található. Más kérdés persze, hogy hazánkhoz viszonyítva a legtöbb európai ország szélesebb repertoárral rendelkezik, így számunkra ez akkor jelenthet előnyt, ha mégis egy kevesebb tartalmat kínáló felületekkel rendelkező államba utazunk.¹²⁸ A rendeletet főszabály szerint tehát a díjfizetés ellenében nyújtott online szolgáltatásokra kell alkalmazni, azonban ha a díjfizetés nélkül nyújtott online tartalomszolgáltatást nyújtó ellenőrzi az előfizető lakóhelye szerinti tagállamot, dönthet úgy, hogy annak hatálya alá tartozik. Ezzel és a roaming díjak eltörlésével a Bizottság nagy lépést tett egy valódi digitális piac megteremtése felé.

6. Konklúzió

Az Európai Unió gazdasági és kulturális célok, valamint az információs társadalom fejlődésének elérése érdekében szabályozza a szerzői és szomszédos jogi jogokat, ezen belül is a nyilvánossághoz közvetítés jogát, azonban a rohamos technológiai fejlődéssel a jogalkotás nehezen tart lépést. A feladat megoldása addig is a Bíróságra hárul. Utóbbi ítéleteiben igyekeznek egyensúlyt találni a szerzői és felhasználói érdekek között, ennek során viszont álláspontom szerint sokszor a szabályozásokkal ellentétes, később akadályt jelentő következtetésekre jut. FICSOR meglátása szerint ez többek között arra vezethető vissza, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás szabályozása is hiányos, következésképpen túl sokszor és túl hamar jutnak az EUB elé az ügyek.¹²⁹

¹²⁷ C-403/08. és C-429/08. sz. FAPL ügy.

¹²⁸ UJHELYI Dávid: „Itt fogyasztja vagy elvitelre kéri?” Az Európai Parlament elfogadta a Hordozhatósági Rendeletet. *Szerzői jog a XXI. században*. 2017. 05. 18.

<https://copy21.com/2017/06/breaking-news-kihirdettek-a-hordozhatosagi-rendeletet/>

¹²⁹ FICSOR Mihály: Short review of the evolution of CJEU’s case law on the concept and right of communication to the public: from SGAE - through TvCatchup, Svensson and BestWater – to GS Media and Soulier. *Copyright See-Saw*. 2017. 01. 25. 1.

http://www.copyrightseesaw.net/archive/?sw_10_item=74

A Bíróság változó tendenciát mutat a maga által bevezetett kritériumok későbbi, konzekvens alkalmazása tekintetében.

Egyes kialakított feltételeket következetesen használ, figyelmen kívül hagyva azok hibás mivoltát. Láthattuk, hogy a *meghatározatlan számú közönség* követelményét egy régi Glosszárium rendelkezéseire alapozta. A *haszonszerzési cél* kritériumát a főtanácsnoki indítványával szembe menve határozta meg, amely állandó vizsgálata ráadásul felesleges terhet róna a Bíróságra. A *tudatosság* elmélete a szerzői jog fennállását a felhasználótól, míg a *közönség fogékonyságának* feltétele a felhasználó által célzott közönségtől teszi függővé. A *tárgyi eszközök rendelkezésre bocsátásának* nyilvánosságához közvetítésként való értékelésével pedig az InfoSoc irányelv (27) preambulumbekézése ellenére nyitja szélesre a jogvédelmi „ernyőt”. Mindezzel álláspontom szerint a szerzői jogi jogászok megalapozott felháborodását kelti.

Más elméleteket, felismerve a jövőbeli tarthatatlan állapotokat, sikertelenül próbál kijavítani a Bíróság, ezzel azonban sajnos nagyobb problémát állítva maga elé (ld. az „*új nyilvánosság*” kritériumát a „*specifikus technikai eszközök*” feltételével). Olykor mégis eredményesen bírálja felül saját megállapítását, levetkőzve az „intézményi büszkeséget”.¹³⁰ Ez történt a *kizárólagos jog és díjigény* közti indokolatlan különbségtétel kijavításával.

Ugyanakkor nem vitathatók el a helyesen tágran értelmezett kritériumok sem, mint a *szukcesszív nyilvánosság*, amely nélkül belátható, hogy rengeteg nyilvánosságához közvetítési cselekmény kívül esne a szabályozás hatályán.

Sőt, a közvetítő *szolgáltató felelősségének kiszélesítésére* olyannyira szükség van, hogy azt a Bizottság is átveszi a DSM Irányelv-tervezetben.

A Bizottságnak még sokat kell tennie a nyilvánosságához közvetítés megreformálását illetően, amit felismerve egyébként jelenleg a digitális egységes piaci stratégia keretében igyekszik megteremteni, több-kevesebb sikerrel. Amíg azonban ez megoldatlan marad, továbbra is a Bíróság feladata lesz a hiányosságokat és hibákat kiigazítani, és amíg a tagállamok bíróságai ilyen gyakorisággal kezdeményeznek előzetes döntéshozatali eljárást, ennek eredményére feltehetően nem is kell sokat várni. A kérdés már csak az, mennyire lesz a Bíróság belátó, a fent bemutatott hibákat a jövőben milyen módszerrel tudja majd orvosolni, és hogy a hatásköre kiterjed-e erre.

¹³⁰ FICSOR (2017) i. m. 3.

Forrásjegyzék

Tanulmányok, monográfiák

- APLIN, Tanya: Reproduction and Communication to the Public Rights in EU Copyright Law: FAPL v QC Leisure. *King's Law Journal*. 2011/22.
- BAEYENS, An– GOFFIN, Tom: Selected legislation and jurisprudence. *European Journal of Health Law*. 2012/19.
- BALOGH Elemér: Köszöntő. In: GELLÉN Klára (szerk.): *Jog, innováció, versenyképesség*. Wolters Kluwer, Budapest, 2017.
- BURRI, Mira: Permission to Link: Making Available via Hyperlinks in the European Union after Svensson. *Journal of Intellectual Property, Information Technology, and Electronic Commerce Law*. 2014/5.
- COLLINS, Matthew: The Law of Defamation and the internet,– Third Edition, *Oxford University Press*, New York, 2010.
- FALUDI Gábor – GRAD-GYENGE Anikó: A nyilvánossághoz közvetítési (előadási) jog értelmezése az Európai Bíróság gyakorlatában. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*. 2012/117.
- GYERTYÁNFI Péter (szerk.): *Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez*. Wolters Kluwer, Budapest, 2014.
- KENEDI Géza: *A magyar szerzői jog*. Athenaeum, Budapest, 1908.
- KOLLEGA TARSOLY István (szerk.): *Magyarország a XX. században*. Babits Kiadó, Szekszárd, 1996-2000. III. Kötet.
- LEGEZA Dénes (szerk.): *Szerzői jog mindenkinek*. Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, Budapest, 2017
- MASUDA, Yoneji (1988): Az információs társadalom (OMIKK, Budapest) in: PINTÉR Róbert (szerk.): *Az információs társadalom*. Gondolat Kiadó, Új Mandátum, 2007.
- MEZEI Péter: A linkelés szerzői jogi vonatkozásai – négyzetes dugó a hatszögletű lyukba? *Infokommunikáció és jog*. 2015/12.
- MINERO, Gemma: Are Hyperlinks Covered by the Right to Communicate Works to the Public? The Svensson Case. *Queen Mary Journal of Intellectual Property*. 2014/4.
- SÁR Csaba: A digitális közvetítési tevékenységek szerzői jogi kérdései az Európai Bíróság gyakorlatában, in: GELLÉN Klára (szerk.): *Jog, innováció, versenyképesség*. Wolters Kluwer, Budapest, 2017.

- SAVOLA, Pekka: EU Copyright Liability for Internet Linking. *Journal of Intellectual Property, Information Technology, and Electronic Commerce Law*. 2017/8.
- SHAPIRO, Ted: CJEU Rules on Linking in Svensson. *Managing Intellectual Property*. 2014/237.
- SZENTE Andor: *Rádió, film és hangosfilm – a szerzői jogban*. Kereskedelmi Jog, Budapest, 1934.
- TATTAY Levente: *Versenyképesség és szellemi alkotások az Európai Unióban*. Wolters Kluwer, Budapest, 2016.
- WALTER, M. Michel– Silke von LEWINSKY: *European Copyright Law – A commentary*. Oxford University Press, Oxford, 2013.

Internetes források

- FICSOR J. Mihály: Gema v. Reha Training and the CJEU case law on the right of communication to the public – an opportunity for revision and consolidation. *Copyright See-Saw*. 2015. 06. 05.
- FICSOR J. Mihály: Svensson: honest attempt at establishing due balance concerning the use of hyperlinks – spoiled by the erroneous “new public” theory. *Copyright See-Saw*. 2014. 09. 22.
- FICSOR Mihály: Short review of the evolution of CJEU’s case law on the concept and right of communication to the public: from SGAE - through TvCatchup, Svensson and BestWater – to GS Media and Soulier *Copyright See-Saw*. 2017. 01. 25.
- GRAD-GYENE Anikó (szerk.): Kézikönyv a szerzői jog érvényesítéséhez. *ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért*, 4. kiadás, 2017.
- GRAD-GYENGE Anikó: A jogsértésért való felelősség vagy a nyilvánossághoz közvetítési jog új határai. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*. 2017/12.
- Javaslat magyar beavatkozásra az Európai Unió Bírósága előtt a C-117/15 GEMA kontra REHA Training ügyben folyó előzetes döntéshozatali eljárásban. 2015. 9.
- Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület: *Vélemény a szerzői jogi keretrendszer modernizálásával kapcsolatos második szabályozási csomagról*. 2016. október 10.
- MEZEI Péter: Bestwater ügy: jó hír a beágyazás rajongóinak. *Szerzői jog a XXI. században*. 2014. 11. 19.

- MEZEI Péter: Nyilvánosságához közvetítési morzsák az EUB-tól #1: az SGAE v. Rafael Hoteles ügy. *Szerzői jog a XXI. században*. 2014. 10. 09.
- NAGY Zsanett: A szerzői jog és nemzetközi védelmük. *Jogi Fórum publikáció*.
- UJHELYI Dávid: Döntés született a Filmspeler ügyben – Mi lesz veletek multimédia-lejátszók? *Szerzői jog a XXI. században*. 2017. 05. 03.
- UJHELYI Dávid: „Itt fogyasztja vagy elvitelre kéri?” Az Európai Parlament elfogadta a Hordozhatósági Rendeletet. *Szerzői jog a XXI. században*. 2017. 05. 18.
- UJHELYI Dávid: Nyilvánosságához közvetítési morzsák az EUB-tól #14: A C-610/15 Stichting Brein v Ziggo BV (The Pirate Bay) ügy. *Szerzői jog a XXI. században*. 2017. 07. 06.

Jogesetek

- Airfield ügy: C-431/09. és C-432/09. sz. egyesített ügyek Airfield NV, Canal Digitaal BV v. Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (Sabam) és Airfield NV v. Agicoa Belgium BVBA [ECLI:EU:C:2011:648]
- BestWater ügy: C-348/13 sz. ügy BestWater International GmbH v. Michael Mebes és Stefan Potsch [ECLI:EU:C:2014:2315] 2014. 12. 19.
- FAPL ügy: C-403/08. és C-429/08. sz. egyesített ügyek Football Association Premier League Ltd és társai v. QC Leisure és társai és Karen Murphy v. Media Protection Services Ltd [ECLI:EU:C:2011:631] 2011. 10. 4.
- Filmspeler ügy: C-527/15 sz. ügy. Stichting Brein v. Jack Frederik Wullems [ECLI:EU:C:2017:300] 2017. 04. 26.
- GS Media ügy: C-160/15. sz. ügy. GS Media BV v. a Sanoma Media Netherlands BV. [ECLI:EU:C:2016:644] 2016. 09. 08.
- ITV Broadcasting ügy: C-607/11. sz. ügy. ITV Broadcasting Limited v. TVCatchup Limited [ECLI:EU:C:2017:144] 2013. 03. 07.
- Lagardère Active Broadcast ügy: C-192/04. sz. ügy. Lagardère Active Broadcast v. Société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE). és. Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL) [ECLI:EU:C:2005:475] 2005. 07. 14.
- Mc Fadden ügy: C-484/14. sz. ügy Tobias Mc Fadden v. Sony Music Entertainment Germany GmbH [ECLI:EU:C:2016:689] 2016. 10. 28.

- Mediakabel ügy: C-89/04 sz. ügy Mediakabel BV v. Commissariaat voor de Media [ECLI:EU:C:2005:348] 2005. 06. 02.
- OSA ügy: C-351/12 sz. ügy. OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s. v. Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s. [ECLI:EU:C:2014:110] 2014. 03. 28.
- Reha Training ügy: C-117/15 sz. ügy. Reha Training Gesellschaft für Sport- und Unfallrehabilitation mbH v. Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA) [ECLI:EU:C:2016:109] 2016. 05. 31.
- Yves Bot főtanácsnok indítványa a C-117/15. sz. Reha ügyben. [ECLI:EU:C:2016:109]
- SCF ügy: C-135/10. sz. ügy. Società Consortile Fonografici (SCF) v. Marco Del Corso. [ECLI:EU:C:2012:140] 2012. 03. 15.
- Verica Trstenjak főtanácsnok indítványa a C-135/10. sz. SCF ügyben [ECLI:EU:C:2011:431]
- SGAE ügy: C-306/05. sz. ügy. Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) v.
- Rafael Hoteles SA. [ECLI:EU:C:2006:764] 2006. 12. 07.
- Svensson ügy: C-466/12. sz. ügy. Nils Svensson és társai v. Retriever Sverige AB [ECLI:EU:C:2014:76] 2014. 02. 13.
- TPB ügy: C-610/15. sz. ügy. Stichting Brein v. Ziggo BV és XS4All Internet BV [ECLI:EU:C:2017:456] 2017. 06. 14.
- UPC Telekabel ügy: C-314/12. sz. ügy. UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH [ECLI:EU:C:2014:192] 2014. 03. 27.

Jogszabályok

- 1975. évi 4. tvr. az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény Párizsban, az 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szövegének kihirdetéséről
- 1998. évi XLIV. törvény az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók és a műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló, 1961-ben Rómában létrejött nemzetközi egyezmény kihirdetéséről

- 2004. évi XLIX. törvény a Szellemi Tulajdon Világszervezete 1996. december 20-án, Genfben aláírt Szerzői Jogi Szerződésének, valamint Előadásokról és a Hangfelvételekről szóló Szerződésének kihirdetéséről
- 93/83/EGK irányelv a műholdas műsorsugárzásra és a vezetékes továbbközvetítésre alkalmazandó egyes szerzői és szomszédos jogi szabályok összehangolásáról
- 2000/31/EK irányelv a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól
- 2001/29/EK irányelv az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról
- 2006/115/EK irányelv a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról
- 2017/1128 rendelet az online tartalomszolgáltatásoknak a belső piacon való, határokon átnyúló hordozhatóságáról
- Szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény

Egyéb dokumentumok

- COM(2015) 192. A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az európai digitális egységes piaci stratégiáról
- COM(2015) 626. A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a körszerű, európaibb szerzői jogi keret felé
- COM(2016) 592. A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a méltányos, hatékony és versenyképes, a szerzői jogra épülő európai gazdaság fejlődésének előmozdítása a digitális egységes piacon
- COM(2016) 593. Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a digitális egységes piacon a szerzői jogokról
- COM(2016) 594. Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a műsorszolgáltató szervezetek egyes online közvetítéseire, valamint televíziós és rádiós műsorok továbbközvetítésére alkalmazandó szerzői jogok és szerzői joggal szomszédos jogok gyakorlására vonatkozó szabályok megállapításáról

- Green Paper on Copyright and Related Rights in the Information Society. COM (95) 382 final, Brussels, 19 Jul. 1995.
- Guide to the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works. WIPO, Geneva, 1978.
- WIPO Glossary of terms of the law of copyright and neighboring rights. Geneva, 1983.